

WESTERN ROMAN

LASO

cijena 25d broj 540



TOPOVI SU UTIHNUILI

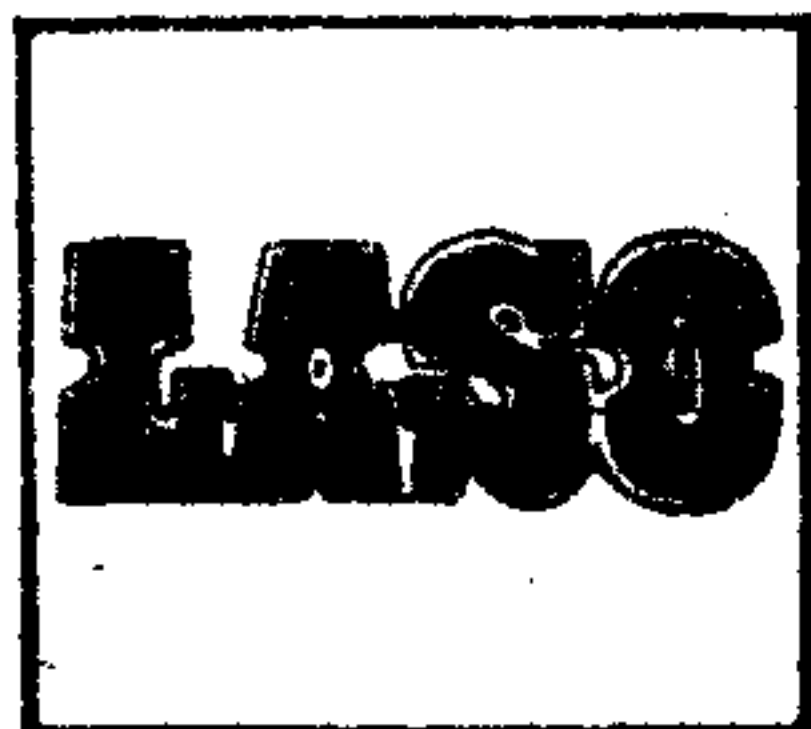




J. Marc:

TOPOVI SU UTIHNULI





LASO 540

J. MARC: TOPOVI SU UTIHNULI

Recenzija: Mladen Stary

Copyright: J. Supić

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: **Marcel Čukli**



SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić, dr Adolf Dragičević (predsjedavajući), Nenad Brixy, Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a „Vjesnik“ n.s.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva: „Laso“, Redakcija „Romani i stripovi“, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost „Vjesnik“ n.s.o. – OOUR Novinska rotacija n.sub.o i OOUR TM n.sub.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1300 d ili 1170 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 650 d ili 585 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR „Vjesnik“, Interna banka, s oznakom za „Laso“. Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 38,00 HFL 37,00, US \$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za „Laso“).

Ekonomska propaganda: „Vjesnik“, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 15.000 d, c/b stranica 10.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO 540 izlazi 17. 2. 1984.

I

Narednik Whelton žurno pride stolicu oko kojeg su na poljskim stolicama sjedili kapetan Mark Tracey i poručnici Mackay i Calaghan, sagnuti nad zemljopisnom katrom, živo o nečemu raspravljajući. Iznad njih se nalazio improvizirani zaklon od šatorskog krila, koji je pružao škrtu zaštitu pred užarenim svibanjskim suncem. Zapazivši narednika, kapetan dade znak rukom i rasprava utihne. Narednik propisno salutira i kratko reče:

— Čini se da dolaze, gospodine kapetane.

Kapetan Tracey kimne i ustane. Brzim i energičnim korakom uputio se do vrha litice. Mackay i Calaghan su ga šutke slijedili. Kad je došao na sam vrh stijene, kapetan izvadi durbin i usmjeri ga prema udaljenom oblaku prašine. Oblak je svakog trenutka postajao sve veći i uskoro je sasvim dobro mogao razabrati konjanike i zaprežna kola. Pokušao je prebrojiti jahače, ali nije uspio. Na kraju kolone ugledao je nekoliko topova, koje su vukli zaprežni konji. Koliko je na toj udaljenosti mogao odrediti,

činilo se da je riječ o tri baterije laganih poljskih topova.

To što je vidio bilo je sasvim dovoljno. Sklopio je durbin i okrenuo se prema Mackayu i Calaghanu, koji su ga pažljivo promatrali.

— Gospodo, čini se da je informacija koju smo dobiti bila točna, samo što je neprijatelj jači nego što smo očekivali. No to ništa bitno ne mijenja, uz uvjet da nam iznenađenje uspije. Plan smo podrobno razradili i smatram da su vam sve pojedinosti jasne.

Kapetan na trenutak zastane i zagleda se u svoje oficire. Na njihovim licima vidio je odlučnost da još jednom poraze Jenkije. Tracey se zadovoljno nasmiješi i doda:

— Imate li neko pitanje?

Budući da oficiri nisu ništa rekli, on nastavi:

— Rasporedite svoje vojnike na dogovoreno mjesto. I zapamtite: sa m ću ispaliti prvi metak. Dotad ne želim čuti nijedan hitac. Nadam se da ste me razumjeli?

Mackay i Calaghan potvrdno kimnu i on na kraju kratko reče:

— Ovo je samo jedan korak do konačne pobjede. Sretno, gospodo!

Oficiri ga vojnički pozdrave, a zatim se upute prema svojim vodovima. Uskoro su stijene oko kanjona oživjele. Iza svakog izbočenja bio je sakriven najmanje jedan vojnik. Duboko ispod njih krivudala je prašnjava cesta, koja je nekad vjerojatno bila riječno korito. Oficiri i podoficiri poput lovačkih su pasa, obilazili oko njih dajući im savjete i posljednje naredbe.

Za desetak minuta ponovo je zavladao mir. Stoljetne litice ponovno su dobile svoje dostojanstvo, koje su uljezi u sivim uniformama tako bezobzirno poremetili.

Visoko na nebu kružila su dva lešinara, koji kao da su nagonski osjetili da će im se uskoro pružiti prilika za pravu gozbu. Ptičurine su kružile u velikim krugovima, tako da su kapetana Traceyja i nehotice prošli trnci. Činilo mu se kao da sunce slabije grije i on se strese od neke čudne unutrašnje hladnoće. Takav mu se osjećaj javljao uvijek prije bitke i Mark je već na nj bio navikao.

Da bi odagnao neugodne misli, on ustane i malo pogrbljen žurno se uputi kamenjarom prema izlazu iz kanjona. Neprekidno je ostrim i izvježbanim pogledom promatrao unaokolo ne bili zapazio i na vrijeme uklonio neki propust koji bi prijevremeno mogao odati njihovu prisutnost. Ništa sumnjivog nije opazio. Na kraju, to je i očekivao, jer je znao da se u svoje ljude može

potpuno pouzdati. Zajedno su proveli gotovo četiri godine u neprekidnom pokretu i borbama. Iako četa od početka rata gotovo desetkovana, novopridošli što su popunjavali porijedene redove brzo su se saživljavali s disciplinom koja je vladala u četi. Sve su to odreda bili prekaljeni momci, koji su znali kako treba sačuvati vlastitu kožu. Mark je znao da ih drugi vojnici iz divizije nazivaju »Traceyjevi krvnici«, ali to ga nije nimalo smetalo. Dapače, na neki način to je godilo njegovoj taštini, jer je on sâm od neiskusnih žutokljunaca stvorio prave ratnike.

Uskoro je stigao do mjesta gdje su kanjon i cesta oštro zavijali. Kad je prošao zavoj, jasno je vidio visoku prepreku od stijena i nabacivanih trupaca, koji su zatvarali izlaz iz kanjona.

Kao mišolovka, zadovoljno pomisli Mark. Kad Jenkiji jednom uđu u zamku, neće uspjeti iz nje izaći.

Još jednom je promotrio prepreku što je zatvarala izlaz iz kanjona, a zatim se polako vratio do samog ulaza. Udobno se smjestio iza velikog kamena, a zatim nesvjesno zavukao ruku u džep i izvadio kutiju s duhanom. Smotao je cigaretu i kad ju je htio pripaliti, glasno opsuje. Gotovo da je sam prekršio naredbu koju je izdao. Bijesno baci cigaretu i spremi tabakeru u džep.

Vrijeme je sporo prolazilo. Vojnicima koji su oko njega ležali minute su se činile beskrajno dugim. Mark se više nije usuđivao podići i provje-

riti koliko daleko je neprijatelj, jer je postojala opasnost da svakog trenutka njihova prethodnica stigne do ulaza u kanjon.

Doista, nije prošlo ni pet minuta i Mark začuje topot kopita. Uskoro zatim ugleda skupinu od tri konjanika kako oprezno, gotovo neodlučno, prolaze između litica. Sva trojica bila su obučena u odijela od jelenske kože, s resicama na rubovima. Jahači su bili dugokosi i izgledali su divlje. Jedan od njih je oko glave imao povezanu crvenu traku, za koju je bilo zataknuto dugo pero.

Udaljenost je bila prevelika i Mark nije mogao odrediti kojem plemenu pripada Indijanac.

Vjerojatno je riječ o Šošoniju, pomisli Mark. Čuo je da se Sjevernjaci rado koriste pripadnicima tog plemena kao izviđačima, jer su Šošoni bili nadaleko poznati po svojem oštrom vidu i sposobnosti snalaženja u prirodi.

Konjanici su polako ulazili u kanjon, pomno promatrajući padine strmih stijena koje su se uzdizale s lijeve i desne strane. Možda im je urođeni nagon govorio da je neposredna opasnost blizu. Konji su se nemirno trzali. Činilo se da je uznemirenost njihovih gospodara prešla i na životinje.

Izviđači su napredovali sporo, gotovo puževim korakom. Već su prevalili polovicu puta i približavali se mjestu na kojem je cesta naglo zavijala udesno.

Kapetan Tracey je zapazio kako vojnik do njega od uzbu-

đenja grčevito stišće pušku. I sam se slično osjećao, jer je znao da uspjeh cijele akcije visi o tankoj niti. Računao je na iznenađenje, jer to je bio jedini način da pobijedi premoćnijeg neprijatelja. Nije se usudio ni pomisliti što bi se moglo dogoditi ako Yankeeji otkriju zasjedu.

Prethodnica je u međuvremenu došla do zavoja. Izviđači su na trenutak iznenađeno zurili u prepreku, a zatim su htjeli okrenuti konje i pojuriti nazad, ali već je bilo prekasno. Na stijeni što se okomito uzdizala iznad njih pojavila su se petorica vojnika. Onako hitri i nemilosrdni Marku su djelovali poput anđela osвете s neke slike koju je vidio još u djetinjstvu.

Izviđači su trgnuli oružje, ali vojnici iznad njih već su bacili svoje noževe. Kapetan Tracey je brižljivo odabrao skupinu za tu akciju i znao je da se u njih može pouzdati. To su ionako u civilnom životu bili probisvijetli, koji su se, tako reći, prije naučili vještiri baratanja nožem nego što su prohodali.

Sječiva bljesnu na suncu i zariju se u tijela nesretnih izviđača. Pali su sa konja, a da nisu uspjeli ni uzviknuti. Konji su se izbezumljeno propeli, ali sljedećeg trenutka iz stijena iskrсне nova skupina ljudi i uhvati konjske uzde. Sve se odvijalo tako brzo da većina Traceyjevih vojnika nije ni shvatila što se događa.

Nisu ni imali mnogo vremena za razmišljanje, jer je u klanac već ulazila glavnina sjevernjačke kolone. Dotadašnjju

tišinu prekinula je buka mnogobrojnih kopita, koja je odjekivala s okolnih stijena. Konjanici su jahali u savršenom poretku.

Iza konjanika pojavila su se kola s namirnicama i municijom. To je bio glavni razlog zbog kojeg je četa Južnjaka dobila nalog da po bilo koju cijenu zaustavi i uništi neprijateljsku formaciju. U to vrijeme već se naveliko počela osjećati premoć industrijski razvijene Unije nad siromašnijim članicama Konfederacije. Vojnici južnjačke vojske hrabro su se borili, ali to nije bilo dovoljno za pobjedu. Sve su češće ostajali bez municije i hrane, pa je u nekim jedinicama počinjao opadati borbeni moral. Kapetan Mark Tracey bio je jedan od mnogobrojnih fanatika koji su uviđali razvoj situacije, ali ga to nije ni najmanje obeshrabrilo. Štoviše, činilo se da svakog dana postaje sve hrabriji. Odvažnost mu je graničila s ludilom.

Kapetan Tracey se trgne iz razmišljanja kad je zapazio da u klanac već ulaze konji što su vukli topove. Podigao je ruku i nekoliko vojnika, koji su do tada spremno čekali, počnu polugama gurati veliki kamen. Činilo se da ga neće uspjeti pomaknuti, a zatim se stijena ipak pomakla. Najprije polako, a zatim sve brže i brže počela se kotrljati prema ulazu u klanac. U padu je za sobom povukla manje kamenje, tako da se na kraju prava lavina strovalila i zatrpala ulaz u kanjon. Vojnici u plavim uniformama našli su se u zamci, koja se

upravo za njima zatvorila. U njihovim redovima zavladała je pometnja. Oficiri su nervozno izvikivali naredjenja, ali se njihovi glasovi u općoj zbrci gotovo nisu ni čuli. Psovke su se pomiješale s preplašenom njiskom konja.

Kapetan Tracey pažljivo je nanišanio u čovjeka koji je u ruci nosio zastavu Unije. Povukao je okidač i zastavnik je pao s konja. To je bio dogovoreni znak i tada sa svih strana zapraštaju puške. Najprije je paljba bila ujednačena, a zatim se malo-pomalo pretvorila u pojedinačnu pucnjavu. Izbezumljeni vojnici u plavim uniformama nastojali su srediti svoje redove i odgovoriti na neprijateljsku paljbu. Potražili su zaklone iza svojih konja ili iza kola s namirnicama, ali to im je malo koristilo. Vojnici Konfederacije nalazili su se visoko iznad njih, tako da nikakav zaklon nije pomagao. Bili su izloženi njihovim cijevima, koje su nemilosrdno sijale smrt. Činilo se da iza svake stijene, iza svakoga kamena vreba nevidljivi neprijatelj.

Kapetan Tracey ponovo je rukom dao znak i s obje strane klanca polete snopovi dinamita. Smrtonosni grozdovi su jedan po jedan padali među gusto zbijene vojnike. Zaredale su eksplozije. Jedan snop dinamita pao je na kola s municijom i kanjon potrese strahovita eksplozija. Nastao je krater širok gotovo deset metara. Zračni pritisak od detonacije prouzročio je pravu lavinu kamenja, što se obrušila s li-

tica, uništavajući sve ispod sebe. Nesretnici koji nisu poginuli od pušćane paljbe i eksplozija dinamita sad su bili živi zakopani pod gomilom kamena.

Pucnjava je prestala naglo kao što je i počela. Zavladala je stravična tišina. Tracey i njegovi vojnici još su neko vrijeme ostali iza svojih zaklona kao da ne vjeruju da je sve gotovo. Iz klaonice ispod njih dopiralo je bolno stenjanje umirućih i ranjenih.

Kapetan Mark Tracey ustane i počne se spuštati prema klancu. Okolne litice ponovo su oživjele. Ljudi su se smijali i galamili, dajući tako oduška svojim osjećajima. Njihovo ponašanje bilo je naoko potpuno suprotno onome što se događalo posljednjih petnaestak minuta, ali je Mark vrlo dobro znao da su im živci prc napregnuti i da je to najbolji način za opuštanje i prevladavanje napetosti.

Kad je napokon sišao, prizor mu je izgledao još stravičnije nego s visine od četrdesetak metara. U želucu je osjetio mučninu, ali se savladao, jer je znao da su u njega uperene oči njegovih vojnika.

Uskoro mu se pridruže Mackay i Calaghan. Šutke je saslušao njihov izvještaj. Iako protiv svoje volje, osjetio je kako ga preplavljuje osjećaj zadovoljstva kad je čuo da ni jedan od njegovih vojnika nije poginuo. Četvorica su bili lakše ranjena. Mark je znao da su njegova lukavost i vojna vještina bili presudni za uspjeh cijele akcije. Pukovnik Gray-

ville će zacijelo biti zadovoljan. Predložit će ga za odlikovanje, a možda će ga čak i general Lee osobno pohvaliti. Bio je svjestan da se ratna sreća okreće u korist Sjevernjaka, i zbog toga je svaka pobjeda bila dragocjena. Jedna tako blistava akcija, u kojoj je uništen cijeli puk, zacijelo će odjeknuti i utjecati na moral njihovih iscrpljenih i premorenih trupa.

Kapetan Tracey naredi svojim oficirima da se pobrinu za ranjene neprijateljske vojnike, a zatim se polako zaputi prema izlazu iz klanca.

Pripalio je cigaretu i odšetao do korita presušenog potočića na kraju doline. Misli su mu još bile sumorne. Nije se mogao otresti mučnog osjećaja koji je u njemu izazvao pokolj. S gorčinom se sjetio dana kad su mu ambicije bile drukčije. Želio je u Philadelphiji osnovati poduzeće za promet pamukom. Otac bi mu u tome zacijelo pomogao. I Jane je bila oduševljena njegovom zamišljom da poslije vjenčanja otiđu živjeti u veliki grad. A onda je došao rat i svi planovi su se raspršili kao mjehur od sapunice. Najprije mu je poginuo brat Billy, a nedugo zatim vojnici Unije spalili su imanje Janinog oca Williamsa. Kad je čuo da je u gorućoj zgradi našla smrt i njegova zaručnica, Mark je tjednima bio izvan sebe od bola. Sve njegove nade i skroviti snovi bili su bezdušno uništeni. Preostalo mu je samo da se priključi vojsci Konfederacije i osveti smrt voljenih osoba. Ubrzo se istakao svojom hrabrošću i hladnokrv-

nošću u najodlučnijim trenucima borbe, pa i nije bilo čudno što je na njegovoj epoleti zasjala poručnička zvjezdica. S nepunih trideset godina već je postao kapetanom, najviše zahvaljujući pripravnosti da sudjeluje u najopasnijim akcijama.

Mark uzdahne i pogleda u nebo. Osjetivši krv u zraku, u plavim visinama skupljale su sve više lešinara. Ptičurine su strpljivo kružile čekajući da se vojnici maknu, pa da se prepuste svojoj krvavoj gozbi.

— Prokleti lešinari! — ljutito je promrmljao. — Čini se da na kraju oni najbolje prođu. Za nas je danas posao ionako završen.

II

Sljedećih nekoliko dana proveli su u sedlima. Nalazili su se duboko u neprijateljskoj pozadini i kapetan Tracey se što prije želio dokopati vlastitih redova. Nestanak cijeloga jednog puka neće proći neopaženo. Kad Yankeeji saznaju za sudbinu svojih drugova, zacijelo će žrtvovati sve da osvete njihovu smrt. Preokrenut će nebo i zemlju ne bi li uhvatili četu Južnjaka, koja se ionako već gotovo dva mjeseca nekažnjeno šeće u njihovoj pozadini šireći paniku među lokalnim stanovništvom. Ime kapetana Marka Traceyja postalo je dobro poznato među farmerima Missourija kao i među stanovnicima njegove rođene Južne Karoline, samo što je kod prvih izazvalo paničan strah, a

njegovi zemljaci su s nepritajenim ponosom pričali o njegovim vojničkim pobjedama.

Zalihe hrane opasno su se smanjile i Mark je znao da moraju »posjetiti« neku farmu ili ranč da ih obnove. Iz dna duše je mrzio takve pljačkaške pohode, ali ništa drugo mu nije preostalo.

Putovali su uglavnom noću i samo zbog toga su tako dugo mogli ostati nezapaženi. Lica vojnika jedva su se vidjela ispod gustih brada, a uniforme su s njih visjele u dronjcima. Prije su nalikovali na neku pljačkašku družinu nego na regularnu vojnu jedinicu. Bez obzira na vanjski izgled, Mark je znao da njegovi vojnici mirne duše mogu stati rame uz rame s najelitnijim jedinicama. Prekaljeni veterani šutke su podnosili sve nedaće, premda bi se većina drugih jedinica pobunila i zbog sitnijih stvari. Moral im je bio na zavidnoj razini velikim dijelom zahvaljujući povjerenju koje su imali prema svome mladm zapovjedniku. Mark je znao da se u svim situacijama može osloniti na svoje ljude. Jedino ih nije mogao zaustaviti kad bi napali neku manju neprijateljsku utvrdu ili ranč da obnove zalihe municije i hrane. Tada bi se pretvarali u zvijeri, paleći i ubijajući sve pred sobom.

Mark odluči da se ulogore u nekoj zaklonjenoj dolini i da pričekaju večer. Ljudima je bio neophodan odmor, a postojala je i opasnost da ih netko opazi. Poslao je poručnika Calaghana s petoricom ljudi da pre-

traže okolicu, a ostalima je dopustio da posjedaju u travu i da zapale vatre. Uskoro se posvuda čuo radostan žagor, a opojan miris kave širio se daleko izvan logora.

Kad se izvidnica vratila, poručnik Calaghan ga je obavijestio otprilike sedam kilometara daleko nalazi veliki ranč. Mark odluči da pričekaju večer, a zatim da izvede prepad.

Točno u jedan sat poslije ponoći iz doline je izjahala sablasna kolona jahača. Nije se čula nijedna riječ, tek je mukli topot kopita označavao da su »Traceyjevi krvnici« krenuli u novu akciju. Puni mjesec jasno im je osvjetljivao put.

Nakon otprilike sat i pol laganog kasa izvidnik na čelu kolone dade znak i kolona stane. Ispred njih jasno su se ocrtavali obrisi glavne zgrade ranča i nekoliko manjih drvenih koliba u kojima su spavali kauboji ili su služile kao pomoćne zgrade. Sa strane nalazio se veliki koral s tridesetak konja.

Mark je pretpostavljao da je vlasnik ranča vjerojatno postavio stražu. I doista, ispod nastrešnice jedne kolibe zapazio žar cigarete. Stražaru očito nije bilo ni na kraj pameti da bi se pred njim odjednom mogli stvoriti vojnici Konfederacije. Vjerojatno je lješkario maštajući o skorom svršetku i rata i predstojećem rodeu.

Kolona konjanika bešumno se svrstala u široki red. Nalazili znak podboli su konje i pojurili prema ranču. Ijujuškali su poput Indijanaca i kauboju koji je čuvao stražu očito se sledila krv u žilama.

Kad su stigli oko pedesetak metara od zgrade iznutra odjekne pucnjava, ali već je bilo prekasno za bilo kakav otpor. Napadače više ništa nije moglo zaustaviti. Već sljedećeg trenutka došli su do ulaza u zgrade i nahrupili unutra poput stampeda pobješnjelih goveda.

Napad je trajao kratko. Kauboji su bacili oružje i predali se.

Kapetan Tracey je šutke pričekao da se svrstaju u dva reda, a onda ih je kratko obavijestio da će neko vrijeme ostati na ranču. Iako bi inače takva odluka izazvala buru oduševljenja, ovaj put su šutjeli.

Mark ponovo prička da se žagor potpuno smiri, pa reče:

Ostat ćemo ovdje nekoliko dana, ali to ne znači da se možete opustiti kao da ste na odmoru. I dalje zahtijevam besprijeckornu disciplinu i borbenu gotovost. Nadam se da sam bio jasan.

Ljudi odobravajući zažagore. Bilo kakav odmor bio im je od neprekidnog klatenja u sedlu. Osim toga, ovdje će barem osjetiti malo topline doma. Najveći sretnici moći će čak spavati i u krevetu. O tome će poslije odlučiti ždrijebom.

— A sad bih želio da se jave dva dobrovoljca za specijalnu akciju — reče Mark. — Budući da već gotovo dva mjeseca nismo čuli novosti s fronte neophodno je potrebno da saznamo kako se stvari odvijaju. O tome uveliko ovisi koliko ćemo se još zadržati u ovom kraju.

Vojnici ponovo zagrajaše. Prvi je istupio kaplar Brean Morton, a za njim oklijevajući se javio redov. Mark ih povede u glavnu zgradu ranča, koju je privremeno pretvorio u četni štab.

Pošto se udobno zavalio u široki kožni naslonjač u salonu, Mark izvadi kartu i objasni im u čemu se sastoji zadatak.

— Kao što vidite najbliži grad je Wichita, udaljen odavde oko šezdesetak kilometara. Vaš je zadatak da se neopaženo uvučete u grad i skupite što više informacija o toku rata. Uzet ćete kaubojska odijela, i prerusiti se u kauboje. Sutra je ionako subota, pa vaš dolazak neće izazvati sumnju.

Ljudi nešto promumljaju u znak odobravanja.

— I zapamtite — doda Mark.
— Ne želim nikakve gužve. Očekujem vas najkasnije za tri dana.

Vojnici pozdrave i iziđu. Mark je uskoro začuo topot njihovih konja. Ako se ništa nepredviđeno ne dogodi, za nekoliko dana znat će stanje na ratištu. Posljednje što je čuo bilo je vrlo loše. Navodno je general Grant zauzeo Richmond. Ako je to bilo točno, tada se središte Konfederacije nalazilo u sjevernjačkim rukama, a to nije slutilo na dobro. Mark se potajno nadao da je u međuvremenu došlo do obrata. Vjerovao je da je general Lee nakon poraza kod Gettysburga ponovo prikupio nove snage, koje će biti sposobne da pobijede Uniju.

Uostalom, jedna izgubljena bitka ne znači da je izgubljen rat, tješio se Mark. Nadao se da će stari lisac, kakav je bio general Lee, izbjeći sve zamke i da će se ponoviti dani kad je južnjačka vojska ugrozila čak i Washington.

Mark uzdahne i izvadi iz džepa sat. Već su bila prošla tri sata. Otkako je rat počeo, potpuno je izgubio osjećaj vremena. Sve češće mu se događalo da bi zamijenio dan noću i obratno.

Ustane i iziđe iz zgrade. Na ranču je bilo potpuno tiho. Vojnici su jedva dočekali da se mogu ispružiti i malo odspavati. Posvuda se čulo duboko disanje i hrkanje umornih ratnika.

Kapetan Tracey odluči da pregleda vanjske straže što su bile raspoređene oko ranča. Postojala je opasnost da ih neprijatelj zatekne na spavanju i zbog toga nijedna mjera sigurnosti nije bila suvišna.

Kad je stigao do istaknutoga stražarskog mjesta koje se moralo nalaziti na proplanku iznad ranča, Mark nije nigdje vidio stražara. Pomislio je da je stražar vjerojatno u oblasku, ali se ubrzo uvjerio u suprotno kad je čuo ravnomjerno disanje. Zvuk je dolazio ispod jednoga grma i Mark se nečujno prišulja da vidi što se događa.

Vojnik je spavao snom pravednika, široko raširenih ruku i nogu. Mark se nakašlje i vojnik munjevito skoči. Bunovno je protrljao oči, a zatim potražio pušku. No umjesto oružja napipao je kapetanovu čizmu.

Mark ljutito trgne nogom i vojnik se svali. Brzo se snašao i skočio na noge. Kad je vidio da stoji pred svojim zapovjednikom, potpuno se razbudio. U očima mu se jasno ocrtavao strah, jer je znao što ga očekuje. Kapetan Tracey nije se uzbuđivao. Mirnim glasom ga upita:

— Kako se zoveš, vojniče?

— Burt Nick... Nickolson — jedva je procijedio stražar.

— U redu, redove Nickolson. Sutra u devet javi se u štab čete. Nadam se da si svjestan posljedica koje je mogao imati tvoj neodgovorni postupak.

Ništa više nije rekao. Kad se vratio na ranč, uputio se do prostorije predviđene za njegovu spavaonicu. Posvuda su ležali umorni vojnici, kojima je san bio više nego potreban. Mark izuje čizme i obučen legne na krevet. Pokušao je odagnati tmurne misli koje su neprestano nadirale. Na kraju je i uspio i utonuo u san.

III

Kad su Morton i Brean stigli u Wichitu, već je bilo prošlo sedam sati. Iako je još bio dan, već se u zraku osjećalo uzbuđenje subotnje večeri. Ulice su bile pune prolaznika, pa nitko nije zapazio da su došli u grad. Djelovali su poput mnogih drugih kauboja koji su se došli provesti i potrošiti svoju tjednu zaradu.

— Čini se da je ovdje prilično živo — reče Brean. — Najbolje će biti da odemo u salun. Tamo ćemo najprije saznati

što nas zanima, a osim toga mogli bismo isprati prašinu iz usta. Čini mi se da već stoljećima nisam okusio alkohola. Već sam potpuno zaboravio okus viskija.

— Samo bez gluposti, Bobe. Dobro znaš da nismo došli ovamo da se provedemo. Nemoj zaboraviti da sam ja tvoj pretpostavljeni.

— Znaš da nisam mislio ništa loše, John. Samo sam htio spojiti ugodno s korisnim.

— No, dobro, Slažem se s tobom da je salun pravo mjesto za skupljanje informacija. Samo nemoj zaboraviti da se nalazimo na neprijateljskom području i da moramo biti oprezni.

Uskoro su stigli do saluna na čijem se pročelju nalazila velika ploča s natpisom »Alamo salun«. Sjahali su i privezali konje za ogradu. Prostorija je već bila prilično puna, sva mjesta za stolovima bila su zauzeta, pa su se prerušeni kauboji uputili prema dugačkoj tezgi bara. Zauzeli su mjesto pored nekog Crnca, koji je već bio prilično nakresan. Momak je bio obučen vrlo šaroliko. Na sebi je imao gornji dio sjevernjačke uniforme, ali umjesto vojničkih imao je široke kaubojske hlače.

Uskoro im je prišao barmen i pred njih stavio bocu viskija i dvije čaše. Upravo kad je Brean htio naliti piće, Crnac ga nezgodno gurne i malo tekućine se razlije. Južnjaku od bijesa navali krv u lice.

— Prokleta crnč...! — eksplodirao je, ali nije završio psovku jer mu je njegov prijatelj rukom poklopio usta.

– Smiri se, Bobe! Momak te je nehotice gurnuo.

Crnac ih začuđeno pogleda. Očito mu je bilo neugodno i htio se ispričati.

– Oprosti, druže, nije bilo namjerno. Mogu li ti naručiti drugo piće.

– Nisam ja tebi nikakav...!

– ponovno prasne Brean, ali ga Morton ponovo prekine, ovaj put grublje: raspalio ga čizmom u cjevanicu tako da je Brean bolno zajaukao.

– Nemoj se ljutiti na mog prijatelja. Malo je više popio i više ne zna što govori – reče Norton nastojeći izgladiti nespোরазум.

– Nema problema, druže – veselo se nasmije Crnac. – Sad barem više ne bi trebalo biti nespоразума.

Kaplar ga iznenađeno pogleda.

– Na što to misliš, prijatelju?

– Pa rat je završen, zar ne? Južnjaci su dobili što su i tražili. Nadam se da im više neće pasti na um da prisiljavaju ljude da budu robovi.

Morton i Brean se zagrcnu i zabulje se u Crnca. Ovaj to očito nije zapazio, jer je slavo-dobitno nastavio:

– Nadam se da sam i ja malo zaslužan što smo ih urazumili. Gotovo od početka rata nalazio sam se pod zastavom Unije.

– Prvi se snašao Morton. Pokušao je okolišajući saznati nešto više o tome što ih je doista zanimalo.

– Kako to misliš: »Rat je završen«?

Sad je bio red na njihovom sugovorniku da se iznenadi. Nekoliko trenutaka ih je začuđeno promatrao, a zatim se ponovo nasmijao.

– Pa vi kao da ste prospavali rat! Rat je završen još prije gotovo dva mjeseca, a vi to dosad očito niste čuli.

– Mi smo siromašni traperi, prijatelju. Pola godine provodimo u divljini, daleko od ljudi. Zbog toga nije nimalo čudno što je to za nas novost. Možeš li nam nešto više ispričati o tome?

– Svakako, druže. O tome uvijek rado pričam – reče Crnac i malo otpije iz čaše, a zatim nastavi: – Vjerojatno vam je poznato da ih je naćeo general Sherman. Najprije je osvojio Atlantu, pa prešao cijelu dobru staru Georgiju i stigao do Atlantika. Poćetkom ove godine Grant je osvojio Richmond i napokon ih dokraćio u travnju kod Appomatoxa. Leeju nije preostalo ništa drugo nego da se preda.

Mortona i Breana je nova vijest pogodila kao grom iz vedra neba. Iskapali su svaki po tri ćašice viskija prije nego što im je mozak ponovo počeo funkcionirati. Na svu sreću, njihov sugovornik nije opazio kakav su učinak na njih ostavile njegove rijeći. Pozvao je barmena i narućio novo piće.

Kad se napokon malo pribrao, kaplar razočarano reće svom prijatelju:

– Ćini mi se da je naša misija završena. Saznali smo što nas je zanimalo. Na žalost, ispalio je je nego što smo očekivali.

Platili su piće i izišli iz saluna. Pred njima je bio prilično dug put, ali njima se nije žurilo.

Previše dobro su znali kako će na novost reagirati njihovi drugovi.

IV

U velikom dnevnom boravku glavne zgrade koja je za tu priliku bila improvizirana u sudnicu, upravo je u toku bilo suđenje redovu Burtu Nickolsonu. Optužba je bila teška – povreda stražarske dužnosti u ratnim uvjetima.

Prostorija je za tu priliku bila posebno uređena. Pri dnu prostorije nalazio se masivan drveni stol, za kojim je sjedio predsjedavajući suda kapetan Mark Tracey. S njegove lijeve i desne strane nalazili su se ostali članovi suda: poručnik Mackay i narednik Jenkins. Na zidu iza njihovih leđa nalazile su se dvije zastave. Pri vrhu je bila pribijena zastava Konfederacije, a ispod nje se nalazila četna zastava.

Ispred stola za kojim su sjedili članovi suda na jednostavnoj drvenoj klupi sjedio je Burt Nickolson. Oči su mu bile zakrvarljene od umora i unutrašnje psihičke napregnutosti, a uniforma je na njemu neuredno visila. S njegove lijeve strane sjedio je poručnik Calaghan, koji je bio njegov branitelj, a optužbu je zastupao narednik Smith, koji se nalazio s optuženikove desne strane.

Kapetan Tracey se nakašlje i reče:

– Za riječ se javio optuženikov branitelj. Iako je optužba potpuno jasna, red je da čujemo što nam on može reći. Poručnik Calaghan ustane. Pričekao je malo prije nego je počeo govoriti. Ali tada...

U tom trenutku začuje se neka graja. Mark je čuo kako se stražari ispred vrata s nekim prepiru, a zatim se vrata širom otvore i u prostoriju ulete kaplar Morton i vojnik Brean. Mark ih u prvi trenutak nije prepoznao, a onda se sjetio da su to momci koje je poslao u Wichitu. Djelovali su iscrpljeno, prašnjave odjeće i čizama.

– Kako se usudujete nenačeljeno upasti pred svoje oficire? – povišenim će tonom kapetan Tracey. – Da stvar bude gora, prekinuli ste zasjedanje vojnog suda. Čini se da ćemo danas imati još jedno suđenje. Samo, ovaj put vi ćete biti optuženi za kršenje discipline.

Prvi se snašao Morton. Boreći se da dođe do daha, uzbuđeno je rekao:

– Oprostite, gospodine kapetane, ali smatrali smo da su novosti koje donosimo vrlo, vrlo važne. Zbog toga smo ovako upali.

– O čemu je riječ? – mršteći se upita Mark.

– Saznali smo da je rat završen. Konfederacija je poražena. General Lee je potpisao kapitulaciju.

Vijest je prenerazila sve prisutne. Čak je i redov Nickolson zinuo od iznenađenja. Kapetan Tracey je sjetno pomislio kako je sve gotovo. Na kraju, možda je tako i bolje.

Kad se malo pribrao, tihim glasom je rekao:

— Sudenje se do daljega odgoda.

V

— Ne možete tek tako raspustiti jedinicu. Za nas rat još nije službeno završen — ljutito napomene poručnik Mackay.

— Osim toga, kad smo zajedno, imamo više izgleda da se probijemo do Teksasa. Tamo će nam biti već lakše, jer ćemo biti okruženi našim istomišljenicima i bivšim suborcima.

— Možda bi bilo najbolje da potražimo najbližu sjevernjačku jedinicu i da im se predamo. Ionako je sve završeno. Time ćemo izbjeći nepotrebne žrtve — oklijevajući reče poručnik Carrington.

— Prodaja ne dolazi u obzir — razbjesni se crvenokosi Mackay.

Kapetan Tracey ih je zamišljeno slušao. Njegova zamisao da se četa raspusti naišla je na ogorčeno Mackayevo suprotstavljanje. To je, uostalom, i očekivao. Dobro je znao da je njegov poručnik vatreni pristaša secesije. Čak se pričalo da je bio trgovac crnim robljem.

— Minimalni su nam izgledi da se odavde probijemo u punoj formaciji. Sad, kad je rat završen, Sjevernjaci mogu na nas poslati pet pukova. Pogotovo kad saznaju kako smo pobili njihov cijeli puk. Ne vjerujem da bi se prema nama ponašali kao prema običnim vojnim zarobljenicima — nastojao ih je Mark uvjeriti.

Sad, kad je rat završen, on je bio zapovjednik čete poražene strane. Znao je da njegov autoritet više ništa ne znači i da će se uskoro pokazati prava priroda svakog pojedinca. U to se upravo imao prilike uvjeriti dok je slušao prepiranje svojih bivših oficira.

— Bolje je i časno poginuti na bojnopolju nego dalje živjeti bez ponosa i dostojanstva.

— zagrižljivo je nastavio Mackay. — Ne mogu dopustiti da me izjednače s posljednjim crnčugom, a da ja ne mogu ništa poduzeti. Sigurno još ima ljudi koji razmišljaju kao i ja. Vjerujem da će se i Yankeeji predomisliti kad im se njihovi bivši saveznici popnu na glavu.

— Pa ti onda i pogini, kad si lud! — naceri se Carrington. — Ionako nisi zaslužio bolju sudbinu.

Mackay posegne za oružjem, ali je Tracey bio brži. U njegovoj ruci se munjevito pojavio mornarički kolt.

— Ne želim nikakva osobna obračunavanja — reče Mark.

— Ja sam i dalje ovdje zapovjednik i dužni ste me slušati. Ako sam odlučio da se četa raspusti, tako će i biti. Vi ste poslije možete udružiti i raditi što vas je volja. Sit sam ubijanja, ali ne želim ni završiti život u zarobljeničkom logoru. Što se tiče tvog ponosa, Mackay, bolje bi bilo da ga sačuvaš za pametnije stvari. Oduvijek mi je bila smiješna tvoja mržnja prema Crncima. Pa, zaboga, i oni su ljudi. Samo što smo mi i previše razmaženi i volimo da drugi rade za nas, osobito najteže i najprljavije poslove.

Mackay i Carrington zabulje se u svojeg zapovjednika, jer od njega nisu očekivali takve riječi. Da je samo dan prije nešto takvoga rekao, sudili bi mu po kratkom postupku kao izdajniku. Čak se i poručniku Carringtonu, koji je bio poznat po svojim umjerenim pogledima, učinilo da Mark priča poput nekog prokletog abolicionista.

— Dobro, neka bude kako želiš, Tracey — bijesno prošikće Mackay. — Ali da znaš da ćeš mi jednog dana za to platiti.

Mark ga hladno odmjeri:

— Nemoj zaboraviti da je moj pištolj još uperen u tebe, Mackay. Zbog toga bih ti preporučio da pripaziš što govoriš.

VI

Kapetan Tracey je pričekao dok se vojnici u dvorištu ranča nisu postrojili u dva reda, a zatim im održao kratak govor. Nastojao je da mu glas zvuči mirno, jer nije želio zaoštriti ionako već napeto stanje.

— Vojnici! Već ste vjerojatno čuli od vaših drugova koji su se vratili iz Wichite da je rat završen. Konfederacija je potpisala kapitulaciju i naše vojne snage više ne postoje. Time i četa B, u kojoj ste vjerno služili nema više razloga da postoji.

Iako je većina vojnika već čula novost, kroz redove je ipak prostrujio šapat uzbuđenja. Ljudi su nestrpljivo očekivali što će im njihov zapovjednik dalje reći.

— Osobno smatram da je u ovom trenutku najpametnije da se četa razide u manje skupine, koje će se pokušati svaka za sebe vratiti na jug. Tako ćemo biti manje upadljivi, a to znači da su nam i izgledi veći — nastavio je Mark.

Namjerno je zastao i nastavio tiše:

— Oni koji žele, mogu nastaviti gerilsko ratovanje pod vodstvom poručnika Mackaya. Poručnik Carrington će voditi drugu skupinu, koja će potražiti prvu jedinicu Unije i dobrovoljno se predati. Ostali mogu postupiti onako kako smatraju da je za njih najbolje.

Vojnici smeteno zažagore, a zatim se redovi razdvoje. Oko poručnika Mackaya okupila se gotovo polovica čete. Poručnik Carrington je za svoj prijedlog pridobio tek desetak vojnika. Ostali su bili neodlučni. Smeteno su se vrzmali, podijeljeni u male skupine.

Mark je tužno gledao kako se četa osipa i kako vojnici bez reda tumaraju. Njegova misija je završena. Četa koju je s ljubavlju stvarao sada se pretvorila u gomilu očajnika. Više nisu postojali ideali koji su ih ujedinjavali.

Polako je Mark ušao u kuću i potražio civilno odijelo. Kad je nakon pola sata ponovo izašao, napolju više nije bilo nikoga osim narednika Wheltona.

— Dobri stari Roy, pomisli Mark. On je jedini ostao uz mene do posljednjeg trenutka.

Whelton ga je gledao ponizno poput psa. Mark osjeti samilost.

– Zašto nisi otišao sa svojim drugovima, Roye? – upita ga.
– Ja ti više nisam pretpostavljeni i ne moraš se na mene obazirati.

– Dopustite mi da pođem s vama, gospodine kapetane – kratko će narednik.

Marka su dirnule riječi ostarijelog vojnika. Iako bi mu mirne duše mogao biti sin, osjećao je blagonaklonost, gotovo pokroviteljsku brigu prema prekaljenom veteranu.

– Znaš li uopće kamo ja kanim otići?

– To nije važno. Dobro znate da se na mene možete osloniti i da vam mogu samo koristiti.

Mark se nasmije:

– Dobro, kad si tako odlučio, Roye. A sada bi bilo najbolje da se i ti presvučeš. Bilo bi glupo da nas uhapsi prva jenkijska patrola. I još nešto – zovi me jednostavno Mark.

– Da gosp... ovaj, Mark.

VII

Dva tjedna proveli su neprekidno u sedlu. Zaustavili su se tek kad bi zanoćilo. Budili su se već s prvim sunčevim zrakama i nastavljali put. I njima i konjima bio je neophodan odmor, ali Mark je znao da još nisu na sigurnom i da se moraju što prije udaljiti od mjesta gdje su bili i te kako poznati. Uputili su se prema Teksasu, jer su računali da u gomili beskućnika i povratnika iz rata nitko na njih neće obraćati pažnju. Prošli su pola Missourija i cijeli Arkansas prije

nego što su nakratko predahnuli pošto su stigli do Crvene rijeke.

Pred njima je vijugala prljava rijeka. Druga obala bila je udaljena gotovo kilometar. Mark potjera konja u vodu i Roy krene za njim. Životinje su posljednjim snagama naprezale da sebe i svoje jahače održe na površini. Struja rijeke je, na svu sreću, u to doba godine bila prilično spora, jer još nisu pale jesenske kiše, koje su znatno povećavale vodostaj rijeke i brzinu protoka vode.

Kad su stigli na drugu obalu, iscrpljeno su se bacili na zemlju. Prijelaz ih je potpuno izmorio, a i konji su jedva hvatali dah. Bili su sama kost i koža, a odjeća je na njima visila. Ali Mark i Roy su bili ljudi tvrda kova. Iza sebe su već mnogo toga progurali i ništa ih nije moglo zaustaviti u ostvarenju njihove nakane da stignu na jug Teksasa.

Roy je prvi ustao. Zapalio je vatru i u vojničkoj posudi skuhao grah, u koji je ubacio malo slanine. Zaliha hrane opasno im se smanjila i znali su da više neće moći dugo izdržati. Odlučili su svratiti u prvi grad i kupiti najneophodnije namirnice.

Pošto su pojeli skromni obrok, nastavili su put. Mark bi povremeno izvadio zemljopisnu kartu i šutke je proučavao. Iako je ovaj put bio znatno dulji, za njega se prvenstveno odlučio kako bi izbjegao prijelaz preko indijanskog teritorija. Čuo je mnoge priče o krvoćnošći Indijanaca. U tom tre-

nutku nije želio provjeravati njihovu istinitost.

Mark podigne glavu i reče:

— Najbliži grad u Teksasu je Dallas. Kroz njega ionako moramo proći, a dobro će nam doći i da se malo odmorimo.

— Već sam potpuno zaboravio kako izgleda krevet — naceri se Roy. — Kad ga se jednom dočepam, neću iz njega izlaziti tjedan dana.

Mark je znao da stari graničar ne misli tako. I sâm je to želio, ali su obojica bila svjesna da si takav luksuz ne mogu dopustiti. Opasnosti je još bilo previše a da bi se mogli opustiti.

U Dallas su stigli drugog jutra. Grad je vrvio od raznih tipova, koji su se posvuda motali. Mark je zabrinuto zapazio da svuda ima sjevernjačkih vojnika. To mu se nije nimalo svidjelo, ali izbora nije bilo. Gotovo da je mogao opipati opasnost koja je lebdjela u zraku. Zbog toga su odmah potražili sobu, ali to je bilo lakše poželjeti nego ostvariti. Svi hoteli u koje su ušli bili su prepuni. Sreća im se napokon osmjehnula kad su već potpuno izgubili svaku nadu.

Gotovo bez nade da će dobiti sobu, ušli su u posljednji hotel. Kad su upitali momka zaduženoga za primanje gostiju imali u hotelu dva prazna kreveta, on je samo bespomoćno raširio ruke. Upravo kad su htjeli otići, niz stube siđe neki debeljko. Ruke su mu bile pretrpane prtljagom tako da se pod gomilom kovčega i torbi jedva vidio. Iza njega je dostojanstveno koračala neka plavuša,

očito njegova žena. Iako je već bila prešla pedesetu, njihala se u bokovima i koketirajući gledala prisutne muškarce. Mark i Roy se pogledaju i veselo namignu. Neobičan par je očito napuštao hotel, što je značilo da je njihova soba prazna.

I doista, debeljko je platio račun i momak je Marku i Royu predao ključeve sobe. Jedva su dočekali da sobarica presvuče posteljinu, a zatim su se onako obučeni bacili na krevet. Marku se učinilo da je Roy zaspao još u zraku. Zadovoljno se zavalio u krevet i blaženo zaspao.

VIII

Probudili su se tek drugog dana o podne. Sišli su u prizemlje na ručak, a zatim su se ponovo vratili u sobu. Napolju je ionako bilo sparno, a nisu se ni željeli nepotrebno izlagati opasnosti da ih netko prepozna.

Kad se smračilo, Roy predloži Marku da malo razgibaju noge. Iako je znao da to nije pametno, on je nevoljko pristao, jer je znao koliko njegov prijatelj priželjkuje da se malo proveseli. Na kraju, i sâm je već zaboravio kako izgleda život u civilizaciji.

Uskoro su stigli do glavne ulice. S jedne i druge strane ceste nalazili su se saluni i mjesta za razonodu. Ušli su u prvi salun i sjeli za jedini prazni stol. Ubrzo im je prišla ljepuškasta djevojka. Zavodnički gledajući Marka, procvrkutala je:

— Što će ovako zgodan momak u društvu starkelje? Sigurna sam da bi mogao naći prikladnije društvo.

Roy bijesno zaškripa zubima, ali ga Mark neprimjetnom kretnjom umiri. Nije imalo smisla nepotrebno privlačiti pažnju ostalih gostiju.

Djevojka je to očito pogrešno shvatila kao znak ohrabrenja. Još se umilnije nasmijala i umiljatim glasom rekla:

— Nadam se da nemate ništa protiv ako sjednem za vaš stol? Na vama se otprve vidi da ste rođeni džentlmen.

Mark osjeti kako mu je krv udarila u glavu. Djevojčina blizina ga je uzbuđivala. Zanosan miris koji se širio oko nje samo je povećavao zbrku u njegovoj glavi.

Kad se djevojka nagnula prema njemu, Marku su gotovo ispale oči vidjevši čvrste i podatne grudi ispod njezinog preslobodnog dekoltea. Više se nije ni sjećao kad je posljednji put osjetio milovanje žene. Strast se u njemu razbukta punim žarom i on ispod stola potraži njezino koljeno. Djevojci se očito svidjela igra, jer se raskalašeno nasmijala.

A onda se u Marku ugasi požuda isto tako naglo kao što se i pojavila. Sjetio se Jane i ljubavi koju je još prema njoj osjećao i posramljeno je maknuo ruku.

Djevojka nije tek tako odustajala. Sad ga je već otvoreno ohrabrivala i Mark je bio na mucu. Nije želio uvrijediti djevojku, a istovremeno se želio izvući iz neugodne situacije u kojoj se našao. Mozak mu je

munjevito radio. Upravo kad je otvorio usta da nešto reče, njihovom stolu je prišao neki čovjek obučen u plavu sjevernjačku uniformu. Na rukavu košulje imao je prišiveni čin narednika. Prijeteći je pogledao Marka i Roya i procijedio:

— Kako se usuđujete udvarati mojoj djevojci? To još nikome nije nekažnjeno pošlo za rukom.

— Gospodica je sama došla za naš stol. Mi joj nismo dali nimalo povoda za to — mirno odgovori Mark, osjećajući da se sprema oluja.

Narednika očito nije zadovoljilo objašnjenje. Bijesno je odgurnuo stol. Roy, koji se dotad pokušavao suzdržavati, napokon je eksplodirao. Skočio je kao iz topa ispaljen i svom snagom raspalio vojnika u trbuh. Ovaj se od bola previo, naletio na njegovo koljeno, a zatim ga je Roy jednim udarcem onesvijestio.

A tada je u salunu nastao pakao. Trojica narednikovih prijatelja, koji su sve to iz prikrajkama promatrali, priskočili su u pomoć naredniku. Marku nije preostalo ništa drugo nego da se i on uključi u tučnjavu. Jednim dobro odmjerenim direktom oborio je prvog vojnika koji je naletio, a zatim se odmah okrenuo prema drugom. Zakasnio je za djelić sekunde i strahoviti udarac pogodi ga posred lica. Mark zateura i tek se posljednjim snagama zadrži na nogama. Roy je u međuvremenu sredio svojeg protivnika i upravo je napao vojnika koji je želio dokrajčiti Marka. Momak ustukne,

neoprezno se spotakne i padne. Mark naleti poput podivljalog bizona i svom snagom ga raspali nogom. Vojnik bolno zaurla i sruši se na pod.

Kao što je i započela, tučnjava je munjevito i završila. Gosti u salunu oduševljeno su pozdravljali pobjedu dvojice stranaca nad četvoricom Yankeeja. Dallas je bio poznato uporište Konfederacije.

Djevojka, koja je bila glavni uzrok okršaja, užarenih očiju je promatrala borbu. Sada, kad je sve bilo svršeno, oduševljeno je pritrčala Marku i strastveno ga zagrlila.

Ne samo što si naočit, već se znaš služiti i šakama. Oduvijek sam željela upoznati momka poput tebe, ljepotane.

Mark je odgurne i pogleda Roya. Šuteći su se razumjeli, žurno su prišli pomičnim vratima i izišli iz saluna. Bili su ogorčeni jer je njihov odmor bio silom prekinut. Znali su da je najpametnije da se što prije izgube iz grada.

* * *

Ujutro su se ustali prije sedam sati. Na brzinu su zajutarkovali, platili troškove boravka u hotelu i izišli iz hotela oprezno se ogledavajući. Još je bilo rano i ulice su bile prazne. Dok su se šuljali prema staji u kojoj su ostavili konje, nadali su se da neće sresti svoje »znance« od prošle večeri.

Imali su sreću i sve je proteklo u najboljem redu. Neometani su izjahali iz grada i uputili se prema zapadu. Kratak odmor očito je mnogo značio i životinjama. Na konjima se

više nisu zapazili tragovi umora. Veselo su frktali kad se pred njima ukazala nepregledna prerija. Marka i Roya obradovalo je frktanje konja, jer su vjerovali da je to dobar predznak.

No uskoro se pokazalo da frktanje konja nije najpouzdaniji predznak predstojećih događaja. Nakon dva sata jahanja na obzorju su ugledali oblaci prašine. Smrknuta lica promatrali su kako oblak postaje sve bliži. Susret s nepoznatim osobama u divljini nije mogao donijeti ništa dobroga, osobito ne u tako nemirna vremena.

Nakon pola sata uvjerali su se da je njihova zabrinutost bila potpuno opravdana. Jasno su vidjeli da im u susret jaše desetak vojnika u plavim uniformama.

— Samo bi nam još trebalo da se u patroli nalazi neki od momaka koje smo sinoć imali čast upoznati — mrzovoljno prosikće Roy.

— Nikad nije baš sve izgubljeno. Uvijek postoji neki izlaz. Najvažnije je da ne izgubimo živce — nastojao ga je Mark utješiti.

Razmak između njih i konjanika sve se više smanjivao i uskoro su mogli razabrati lica vojnika u patroli. Odlanulo im je jer među vojnicima nije bilo njihovih sinoćnih protivnika. Poručnik koji je predvodio patrolu dao im je znak da stanu i oni zaustave konje.

— Kamo ste se zaputili tako rano? Nemojte mi reći da ne možete spavati — sumnjičavo zapita oficir.

— Pa, baš nije ni tako rano. Još malo pa će pripeći sunce. Zbog toga bismo željeli što dalje dospjeti prije podnevne sparine.

— A kamo vam se tako žuri?

— nije odustajao poručnik.

— Čuli smo da u južnim dijelovima zemlje traže radnu snagu, pa želimo okušati sreću. Možda nešto i uspijemo pronaći. Znaate i sami kako je danas teško doći do posla — smirenim je tonom odgovorio Mark.

— Ne mislite valjda da smo razbojnici? — uzrujao se Roy.

— Ništa ja ne tvrdim, ali nikome na čelu ne piše da li je dobar ili loš. U posljednje vrijeme ovim krajevima se povlače svakakvi tipovi.

— Čuli ste što je rekao kapetan... Ne mislite valjda ... — plane Roy, a tada zašuti u pola rečenice. Osjetio je da je pogriješio, ali već je bilo kasno da bilo što popravi.

Oficir ga iznenađeno pogleda, a zatim detaljnije promotri Marka.

— Rekli ste »kapetan«? O kakvom je kapetanu riječ, osim ako vaš prijatelj nije... poručnik nije dovršio rečenicu jer se iznenada dosjetio.

— Pa svakako, to sam morao odmah pomisliti. Vi ste bivši vojnici Konfederacije — zadovoljno se nasmijao poručnik, ponosan zbog svoje oštroumnosti. — Koliko sam shvatio, vi ste bivši oficir?

Mark ništa ne odgovori i poručnik slavodobitno nastavi:

— Zar vam nije poznat propis da se svi oficiri poražene vojske moraju prijaviti na

određena mjesta? To ste očito dosad mogli učiniti bezbroj puta.

Roy je uvidio da je pogriješio, pa je pokušao spasiti što se može spasiti.

— Pogrešno ste me shvatili, gospodine poručniče. Medusobno se šalimo na malo neobičajan način i u tome ne vidim ništa lošega.

— Najbolje će biti da produžite s nama do Fort Wortha. Ondje će se ubrzo ustanoviti da li ste nedužni kao što tvrdite.

Nikakvo suprotstavljanje ni uvjeravanje nije pomagalo i oni su se nevoljko priključili koloni vojnika. Uostalom, svako dalje prepiranje samo bi otežalo njihov položaj. Ovako im je preostajala krhka nada da će uspjeti sačuvati tajnu svog identiteta.

IX

Fort Worth bila je tvrđavica kakvih je bilo mnogo u novoosvojenim područjima. Iako je s Meksikom sklopljen mir prije nepunih trideset godina, granica je još bila nemirna. Osim poštenih ljudi, koje je privukla vladina odluka da svi zainteresirani mogu pod povoljnim uvjetima dobiti 100 i više akri* zemlje, u Teksas su nagrnuli razni tipovi koji su bježali pred zakonom i nadali se laganom zaradi. Stoga nije bilo čudno što je jedino vojska u takvim uvjetima mogla osigurati kakav-takav red. Stanje se još više pogoršalo po završetku rata. Bande desperadosa,

sastavljene od bivših pripadnika snaga Konfederacije i svakakvoga drugog ološa, sijale su paniku na rijetko naseljenom području Teksasa. Pojedini rančevi i farme bili su međusobno izolirani i u pravilu udaljeni od većih naselja, pa se za pojedine zločine saznalo tek nekoliko mjeseci pošto su počinjeni.

U tvrđavi Fort Worth nije se osjećalo ništa od atmosfere nesigurnosti koja je vladala posvuda. Unutar njezinih palisada vladao je mir, koji su remetili samo zvukovi trube ujutro i navečer i štripa velikih vrata, koja su se otvarala da propuste patrole što su odlazile u uobičajeni obilazak susjednog područja.

Marku i Royu učinile su da su prošla dva stoljeća a ne dva tjedna koliko su proveli u improviziranom zatvoru. Otkako su ih strpali u malu i zagušljivu prostoriju, samo su ih jednom izveli na ispitivanje. Dremljivi zapovjednik tvrđave očito im ni onda nije posvećivao pažnju. Postavio im je nekoliko kratkih pitanja, jedva se suzdržavajući da ne zijevne od dosade. Bilo je očito da ni sâm nije znao što će s njima. Nikakve određene upute nije dobio, pa su mu zatvorenici poput njih bili samo na teret. Da su to bili banditi za kojima je raspisana potjernica ili konjokradice, objesio bi ih po kratkom postupku ili bi ih predao šerifu u prvom većem mjestu, ali s bivšim vojnicima Konfederacije nije znao što bi započeo. Koliko je prosudio, nisu bili

ratni zločinci ni oficiri kako mu je poručnik Rogers napomenuo. Zar da ta dva ušljivca budu bivši oficiri? Ne, u to major Carady ni u snu nije mogao povjerovati. Pa što ako je jedan od njih svojeg druga nazvao kapetanom? Danas čovjek može sresti svakakve čudake. Dobro da mu takav ambiciozni žutokljunac kao što je poručnik Rogers nije rekao još i da je uhvatio kapetana Mark Traceyja, za kojim je u svim državama raspisana potjernica. To bi zaista bilo previše.

Da bi umirio savjest, zapovjednik je još jednom naredio da mu dovedu zatvorenike. Kad su došli onako zapušteni i prljavi, odbojno ih je pogledao.

— Kako ste ono rekli da se zovete? — upitao ih je jedva suzdržavajući dosadu.

— Burt Sepley — odgovori Mark, a odmah za njim Roy otcvrkuće:

— ... i Jim Hasney, sir.

— Dobro, a sad mi recite tko je od vas kapetan?

— Nitko, sir — ponizno će Roy, koji je na sebe preuzeo ulogu dobroćudne budale.

— Kojeg vam je onda vruga trebalo da se međusobno tako oslovljavate?! — eksplodira major Carady, kojemu su ova dvojica pokvarila zasluženi popodneveni odmor.

— Samo smo se šalili, sir — glupo se naceri Roy.

— Očito imate čudan smisao za humor. Možda će vas to proći ako još neko vrijeme odsjedite iza rešetaka.

Time je ispitivanje očito bilo završeno. Major je rukom dao znak naredniku koji ih je čuvao da ih izvede iz prostorije.

* Arene — 4000 m² ili 0,4 ha (op. ur.)

Nakon toga sudbina zatvorenika nije se nimalo promijenila. Dapače, činilo se da su ih zaboravili svi osim kuhara, koji ih je jedini redovno posjećivao donoseći im hranu.

Prošlo je još mjesec dana a da se ništa nije promijenilo, a onda su se jednog dana zatvorska vrata otvorila i u sobu je ušao poručnik Rogers. Držao se službeno, uštogljena lica.

— Dužnost mi je upoznati vas da ćemo vas sutra sprovesti u zarobljenički logor. To smo već odavno morali napraviti, ali ova je prokleta zapovijed toliko lutala. Neshvatljivo je da smo je tek sada dobili.

Novost nije nimalo razveselila Marka i Roya. Kad dospiju u zarobljenički logor, teško će iz njega izići. Osim toga, vrlo lako se može dogoditi da ih netko prepozna i tada će njihova sudbina biti zapečaćena. Možda se Roy i izvuče, ali Markovi izgledi će tada biti ravni nuli. Zaspali su svatko prepusten svojim tmurnim mislima.

Sljedećeg jutra nakon doručka posjeli su ih na konje i u pratnji jednog voda izjahali iz tvrđave. Sipila je dosadna kišica i uskoro je odjeća na njima bila potpuno mokra. Pokrivači koje su im vojnici posudili ubrzo su promoćili, pa se s njih slijevala voda. Da stvar bude gora, kiša se uskoro pretvorila u pravi pljusak.

Nisu se zaustavljali do večeri. Vojnici su zapalili vatre i podigli šatore. Nedugo zatim zatvorenici su osjetili zamamljiv miris tople hrane. Strpljivo su čekali dok na njih nije do-

šao red, a zatim su halapljivo pojeli gustu kašu, u kojoj se tu i tamo mogao naći komadić govedine.

Nakon večere vojnici su se uvukli u šatore. Za njih u šatoru nije bilo mjesta. Ostavili su ih svezane u sredini logora. Jedino je još straža bila budna.

Znali su da ih čeka duga noć, jer je bila prava iluzija pokušati zaspiti u mokroj odjeći. No ipak, umor potpuno ih je svladao i oni su uronili u neku vrstu polusna.

Nešto poslije ponoći probudio ih je neki zvuk. Otvorili su oči i iznenađeno ugledali neku osobu koja im se prikradala. Kad se čovjek približio, vidjeli su da je to jedan od vojnika koji su ih pratili. Čovjek je stavio prst na usta, dajući im znak da šute. Njihovo iznenađenje bilo je još veće kad su ustanovili da je vojnik Crnac.

Kad se došuljao do njih, posegnuo je u korice i munjevito izvadio nož. Sječivo bljesne na slabom svjetlu tinjajuće logorske vatre. Mark i Roy preneraženo su se zabuljili u Crnca. Na trenutak su pomislili da je to neki psihopat, koji se na svoju ruku osvećuje bivšim vojnicima Konfederacije.

Čovjek se naceri i brzo prereže konopac kojim su bili svezani. Mark se nije još ni oporavio od prvog iznenađenja, a već je uslijedio novi šok.

— Nemojte se micati još neko vrijeme, massa Mark. Pretvarajte se da ste i dalje vezani.

Mark je tek tada u Crncu prepoznao bivšeg roba na plan-taži svog oca.

— Otkud si se, do vruga, ovdje stvorio, Archie?

Crnac se tiho nasmije:

— To je malo duža priča, massa Mark. Sad nemamo vremena da vam je ispričam. Mogu vam samo reći da sam odmah na početku pobjegao objegao s plantaže i pridružio sa Sjevernjacima.

— Kako to da nas onda oslobađaš? — nije se mogao načuditi Mark.

— To nije imalo veze s vama. Vi i vaš otac bili ste dobri prema nama robovima. Niste nas zlostavljali kao što su to činili ostali robovlasnici. Ostavljali ste nam ipak slobodu da odlučujemo o svojim privatnim stvarima i da sami uređujemo vlastite živote, a to se tako lako ne zaboravlja. Vaš otac mi je čak omogućio da naučim čitati i pisati.

Roy je očito imao više smisla za praktično. Shvatio je da im se pruža jedinstvena prilika da pobjegnu. Znao je da im se uskoro takva prilika neće ponoviti. Nervozno je prekinuo dalji razgovor, koji u ovom trenutku nije imao smisla.

Što bismo sada morali učiniti? Da li da odmah pokušamo pobjeći?

Crnac ga je prijekorno pogledao i rekao:

— Najbolje je da pričekate još neko vrijeme. Točno u dva ja preuzimam stražu. Dat ću vam znak kad za to dođe vrijeme. Nemojte se micati ni razgovarati da ne privučete pažnju stražara.

Mark ga zahvalno pogleda i zabrinuto upita:

— Što će biti s tobom kad otkriju da su zatvorenici pobjegli?

Crnac veselo zahihće:

— Ne morate zbog toga razbijati glavu, massa Mark. Osim mene stražu čuvaju još dvojica mojih drugova. Osim toga, tko bi mogao i posumnjati na mene? Zar da jedan Crnac oslobodi bivše borce za očuvanje ropstva? To nitko ni u snu ne bi pomislio.

Archie se ponovo nasmije, a zatim se izgubi isto tako nečujno kao što se i pojavio.

Marka je duboko dirnuo postupak njegovoga bivšeg roba. Iako je oduvijek smatrao da je nečasno okrutno zlostavljati svoje crne robove, nikad o njima nije razmišljao kao o ljudskim stvorenjima. Jednostavno ih je smatrao radnom snagom, koja, kao i ostale domaće životinje, zaslužuje korektan postupak.

Odjednom je uvidio koliko je njegov način razmišljanja bio pogrešan. Zar Archie i ostali pripadnici njegove rase nemaju iste osjećaje kao i on? Raduju se i žaloste zbog istih stvari kao i svi ljudi. Zar u njima ne teče ista krv?

Mark se duboko posramio zbog svojega dosadašnjeg sebičnog načina razmišljanja. Čvrsto je odlučio da ubuduće više ne sudi ljude po boji kože. Ako je čovjek plemenit i pošten, svejedno je da li je crn ili bijel. Zar s Indijancima nije isto? Otkud njemu i pripadnicima njegove rase pravo da podjarmljuju druge ljude?

Mark je osjećao kako je ovaj događaj u njemu izazvao stano-

vito smirenje. Znao je da više nikad neće biti isti kao nekad i da više nikad neće tako razmišljati.

Nije mogao dokučiti što se kuha u Royevoj glavi, ali bio je uvjeren da ni njegov prijatelj nije ostao ravnodušan.

Vrijeme je prokleta sporo prolazilo. Učinilo im se da je protekla čitava vječnost prije nego što su ponovo čuli tihe korake. Archie se došuljao do njih i šapnuo im da je sve mirno.

— Vaši konji se nalaze zajedno s našima. Čuva ih jedan stražar, pa budite oprezni. Više vam ne mogu pomoći. Sada sve ovisi samo o vama.

Mark ga ganut zagrli. Archie bi se mogao zakleti da je u kutovima njegovih očiju vidio suze.

— Hvala ti na pomoći, Archie. Nadam se da zbog nas nećeš imati teškoća.

— Rekao sam vam da zamene ne morate brinuti. Najvažnije je da što prije odete. Do zore nije više daleko.

Mark ga još jednom zagrli, a zatim se oprezno uputi prema konjima. Roy mu je samo čvrsto stisnuo ruku, ali i to je bilo dovoljno.

Crni vojnik prošapće više za sebe, jer je znao da ga bjegunci ne mogu čuti:

— Sretno, massa Mark.

Mark i Roy su se bešumno došuljali do mjesta na kojemu su se nalazili konji sapetih nogu, tako da se nisu mogli slobodno kretati.

Začuli su tihi razgovor s druge strane stada konja, pa odmah nisu shvatili o čemu je

riječ. Možda se u međuvremenu nešto promijenilo otako je Archie došao k njima?

Tiho poput sjena zaobišli su konje. Tek tada su zapazili da dvojica vojnika poluglasno razgovaraju. Iako im je Crnac rekao da se pored konja nalazi samo jedan stražar, njegovom drugu je očito dosadila samoća, pa mu se pridružio.

Stražari su se toliko zanjeli u razgovor da nisu ni opazili dvije sjene, i prije nego što su uopće mogli reagirati, onesvijestila ih dva dobro naciljana udarca kamenom.

Mark i Roy zatim pridu konjima. Ubrzo su pronašli svoje životinje, odvezali su konopce kojima su bili sputani, a zatim ih uzjahali. Roy u trku prereže konopac kojim su bili privezani ostali konji. Divlje uzvikujući i pucajući iz karabina koje su uzeli stražarima rastjerali su konje.

— Bit će im potrebno nekoliko sati prije nego što ih ponovo skupe! — veselo poviče Roy. — Mi ćemo do tada biti već daleko.

Mark ništa ne odgovori. Pribojavao se da bi Archie mogao snositi posljedice njihovog bijega. To je bilo posljednje što je u tom trenutku želio.

Šuteći su jahali, nemilice tjerajući konje. Kiša je prestala, ali je odjeća na njima bila mokra. Bez obzira na to, raspoloženje im se znatno popravilo, jer su ponovo bili slobodni.

Ako nastave jahati u istom smjeru, uskoro će stići u Abilene. To je znao po usputnom razgovoru vojnika, koji je slučajno čuo. Nisu se željeli po-

novu izlagati nepotrebnoj opasnosti, pa je Mark odlučio da se upute na jugozapad. Nadao se da na krajnjem jugu zemlje, u neposrednoj blizini meksičke granice, nitko neće posebno obratiti pažnju na njih. Možda im se posreći pa na nekom osamljenom ranču pronađu privremeni posao. Novac im je i tako bio neophodno potreban. Novčanice Konfederacije sad su bile samo bezvrijedan papir, a ono malo zlatnog novca što su imali dostajat će još samo kratko vrijeme.

Zbog toga je najbolje da se na neko vrijeme smire na nekom zabitom mjestu. Najpogodnije je područje zapadno od Pecos. A kad se potjera za njima smiri, mogu se ponovo vratiti na istok.

Drugog dana prije podne prešli su Colorado. Iako rijeka nije bila široka, njezine nabujale vod bile su brze i opasne. Zastali su nakratko da se odmore, a zatim su nastavili put. Već im je dosadilo neprekidno bježanje, ali drugog izbora nisu imali.

Put se polako uspinjao i postajao sve strmiji. Roy je kao rođeni Teksašanin objasnio Marku da se uspinju na Edvardov plato. Na tlu je rasla sve oskudnija vegetacija. Rijetko busenje trave predstavljalo je oskudni izvor hrane za njihove konje. Sunce je ponovo pržilo. Mark i Roy su sve teže podnosili žeđ. Ono malo vode što im je preostalo čuvali su jer nisu znali kad će je ponovo naći.

Na rubu snage od umora, gladi i žeđi, trećeg dana predvečer dojahali su do Pecos.

Odlučili su da prenoće na lijevoj obali rijeke i da je prijeđu sutradan.

Ujutro ih je probudila neka neuobičajena galama.

Trgli su se iz sna: druga strana obale, koja je još sinoć izgledala tako pusta, iznenada je oživjela. Na njoj se guralo stotine goveda; koja su kauboji očigledno bezuspješno pokušavali natjerati u vodu. Nisu pomagali ni udarci popraćeni psovkama. Predvodnici stada jednostavno nisu željeli smočiti papke.

Roy shvati o čemu je riječ i grohotom se nasmije. Mark ga iznenađeno pogleda, ali ništa ne reče. Već se bio navikao na čudno ponašanje svojeg prijatelja.

— Možda bismo mogli pomoći ovim žutokljuncima da pregaze rijeku. Ako ovako nastave, neće je prijeći do sudnjeg dana.

— Slažem se, ali ne znam kako? — reče Mark.

— Postoji jedno pravilo, za koje ovi momci očito nisu čuli.

— A to je...? — znatiželjno će Mark, ali Roy se napravi kao da ga nije čuo. Možda je i doista prećuo njegovo pitanje, ali Mark je zašutio. U njegovoj rodnoj Južnoj Carolini krave su se uzgajale isključivo radi mlijeka i izgledale su potpuno drukčije od ovih dugorogih goveda.

Roy natjera konja u rijeku. Budući da mu ništa drugo nije preostalo, Mark krene za njim. Neko vrijeme su konji mogli koračati, a zatim su zaplivali. Na svu sreću, rijeka nije bila preširoka, pa su ubrzo pod nogama osjetili čvrsto tlo.

Kad su stigli na drugu obalu, kauboji su načas prestali vikati i začuđeno se zagledali u dvojicu odrpanih neznanaca.

Mark i Roy ih pristojno pozdrave i oni im odgovore na pozdrav.

— Je li vam potrebna pomoć, momci? — mirno upita Roy. — Čini mi se da imate teškoća.

Na to su se kauboji razbjesnili. Zar nije dovoljno što se natežu s govedima, nego im već i neke skitnice pokušavaju dijeliti savjete? Jedan od njih se izdvoji, po svemu sudeći njihov predvodnik. Htio je grubo odgovoriti, ali se u posljednji trenutak predomislio. Nešto mu je u izrazima lica ove dvojice stranaca nalagalo da bude oprezan. Sumnjičvao je pogledao Roya i upitao ga:

— A kako biste nam vi pomogli? Cijeli smo život proveli oko stoke, a sad nam neki pametnjakovići nude savjete.

— Moja je stvar što bih ja učinio. Uvjeravam vas da ću bez teškoća prevesti stoku preko rijeke.

— Kladim se u moju mjesecnu plaću da nećete uspjeti.

— Prihvaćam okladu, samo mi recite koliki je to iznos?

— Stotinu dvadeset dolara — nadmeno će kauboj.

— To je prilična svota. U ovom trenutku ne raspolazem tolikim iznosom, ali vam mogu predložiti nešto drugo.

— A to je? — samouvjereno upita njegov sugovornik.

— Kao polog ulažem svoga konja. Nadam se da ćete se sa mnom složiti da vrijedi više od stotinu dvadeset dolara.

Kauboj sumnjičavo pogleda životinju. Njegovom vještom oku nije promaklo da životinja unatoč iscrpljenosti doista vrijedi više.

Ostali kauboji, privučeni neobičnom okladom, u međuvremenu su se približili. Hrabrili su svog predradnika, jer je i njihova čast bila ugrožena.

Nemaš se čega bojati, Billy. Svima je poznato da si ti najbolji predradnik zapadno od Pecos. Ako to tebi nije pošlo za rukom, možeš biti potpuno siguran da ni njima neće.

Toliko su se zagrijali oko neobične oklade da su i međusobno počeli sklapati oklade.

U tom trenutku do skupine kauboja koji su se žučno prepirali dojaše neki stariji muškarac. Na prvi pogled se vidjelo da se razlikuje od gomile priprostih govedara. Imao je profinjeni izraz lica. Bilo je očito da je navikao zapovijedati i da nije podnosio nikakvo protivljenje. Izna d njegovog pomalo orlovskog nosa strijeljala su dva crna oka. Kosa mu je bila prošarana sijedin vlasima, što je samo pridónosilo autoritativnosti kojom je zračila njegova pojava.

— Što se ovdje događa, Bill? Zašto stoka još nije prešla rijeku?

Mark i Roy su zapazili kako se predradnik crveni od nelagode. Ukratko je objasnio da su pokušali sve, ali goveda ne slušaju.

— Kao da je vrag ušao u njih, gospodine Patridge.

Rančer ga ljutito pogleda:

— Dobro, a što onda znači cijela ova predstava? Umjesto

da pokušate nešto drugo, vi se ovdje prepirete.

— Ako dopuštate da se umiješam — skromno će Roy dok su mu se oči lukavo iskrile — posrijedi je jedna mala oklada između vašeg predradnika i mene. Ja sam, naime, tvrdio da ću bez teškoća prevesti stado na drugu obalu.

— Kako, do vraga, to namjeravate izvesti? — zainteresirano ga upita Patridge.

— Dopustite da to zasad ostane moja mala tajna. Ako vaš predradnik prihvati okladu, vrlo rado ću vam pokazati kako je to lako izvedivo.

Sad se i rančer zainteresirao.

— Ako vam to uspije, dat ću vam nagradu od trideset dolara.

Roy se džentlemenski nakloni i time je rasprava bila završena. Svi su nestrpljivo očekivali kako će mu to poći za rukom.

Njemu se, međutim, nije žurilo. Zaželio je da prije početka prijelaza popije kavu. Bez prigovora pristali su na njegov zahtjev. Strpljivo su čekali dok je on polako i s nepritajenim zadovoljstvom ispijao gutljaje kave. Zatim je pripalio cigaretu ne obazirući se na rančera i njegove kauboje, koji su postajali sve nestrpljiviji.

Mark je sa strepnjom promatrao što njegov prijatelj izvodi. Takvog Roya ni on sâm nije poznavao. Pribojavao se da nije posrijedi samo najobičnija južnjačka nadmenost i sklonost pretjerivanju. Nije smio ni pomisliti što bi se dogodilo kad bi Roy izgubio okladu. Ostao bi

im samo jedan konj, a to bi u ovoj pustoši značilo neminovnu propast.

Naprotiv, Roy se dobro zabavlja. Kako je nestrpljivost među njegovim promatračima rasla, činilo se da se njemu popravlja raspoloženje.

— Ne morate me požurivati. Ionako se nismo dogovorili kad se oklada mora izvršiti.

Vidjevši oko sebe smrknuta lica, on se nasmije:

— Ne morate se odmah ljutiti. Objećavam da će stado još danas biti na drugoj obali. Najkasnije za tri-četiri sata.

Činilo se da su njegove riječi malo umirile ljude. Poveo se razgovor o svim neobičnim okladama koje su sklopljene u posljednje vrijeme. Svi su se slatko nasmijali kad je jedan od kauboja spomenuo nekoga putujućeg trgovca, koji je kao polog prilikom oklade založio vlastitu ženu. Okladu je izgubio i put je morao nastaviti sâm. Žena se ubrzo snašla u novoj ulozi i njezin dotadašnji muž joj nije nimalo nedostajao.

Da bi skrenuo temu razgovora, i barem na kratko odvuкао pažnju ljudi pa tako pružio Royu još malo vremena, Mark je upitao rančera:

— Kuda gonite stoku?

— Krećemo na sjever. Čuo sam da je ondje velika potražnja za mesom. Rat je iscrpio sve zalihe, a ljudi moraju jesti.

— Zar vam se to isplati? Vjerojatno vam putem uquine priličan broj grla.

— Bez obzira na gubitke, dobit je prilična.

— Zar je tolika razlika u cijeni? — začudi se Mark.

— Dakako. Dok u našim krajevima po govedu možete dobiti najviše pet do šest dolara, na sjeveru se za grlo plaća četrdeset, pa i više — odgovori rančer. — Ali vi, vi vjerojatno dolazite sa sjevera, a kako to da ne znate ni osnovne stvari o cijenama stoke?

— Bavili smo se drugim poslovima — kratko reče Mark.

— Kako se vaš prijatelj onda usuđuje kladiti u stvari o kojima nema pojma? Moji su ljudi vrloiskusni, jer se time bave odavna.

Vidjevši da Mark nije raspoložen za dalji razgovor, rančer ušuti. Prišao je kaubojima, koji su o nečemu žustro pričali.

Mark se pridruži Royu. Nije ga ništa zapitkivao jer se nadao da njegov prijatelj zna što radi. Šutjeli su, svaki zadubljen u svoje misli.

Oko dva sata poslije podne Roy ustane i reče Marku:

— Vrijeme je da pokažemo momcima kako se obavlja posao. Bit će mi potrebna tvoja pomoć. Na tebi je da samo izvršavaš upute koje ću ti dati.

I ne pogledavši kauboje, prišli su stadu. Roy oprezno potjera predvodnika i ostala goveda krenu za njim. Kad su došli do obale rijeke, bik predvodnik zastane, ali ga Roy i Mark uz oštre povike natjeraju u vodu. I tada je ostatak stoke krenuo za njima.

Uskoro su izgubili tlo pod nogama i zaplivali prema suprotnoj obali. Rijeka je bila preplavljena smeđim govedima, koja su mukala. Pogled je zaista bio veličanstven i kauboji su protiv svoje volje osjetili

poštovanje prema čovjeku kojemu je otprve pošlo za rukom ono što njima nije cijelo jutro. I sami su natjerali svoje konje u vodu i ubrzo su se našli na drugoj strani rijeke.

Na Royevu licu blistao je trijumfalni osmijeh. Predradnik je nešto progundao, ali je ipak ispod košulje izvukao kožnatu torbicu svezanu oko vrata. Izvadio je snop novčanica i izbrojio stotinu dvadeset dolara. Pružio ih je Royu, koji se nacerio:

— Nadam se da se ne ljutiš, prijatelju. Okladu si izgubio, zato je red i da platiš. Vjerojatno si se ponadao da ćeš na lak način doći do dobroga konja. Drugi put ćeš možda imati više sreće.

Predradnik ništa ne odgovori. Rančer, koji je sve to sa zanimanjem promatrao sa strane, priđe i predloži:

— Momci, ako tražite posao, dobili ste ga na mom ranču. Vješte ruke su kod mene uvijek dobrodošle.

Mark i Roy se pogledaju, a onda Roy brzo reče:

— Vaša ponuda nam je došla kao naručena. Ionako smo ovdje došli u potražnji za poslom.

— Dobro, tada nam se pridružite. Ja se vraćam na imanje pošto stado produži dalje. Možete me pričekati i sa mnom se vratiti.

Mark i Roy se slože i stari rančer odjaše do predvodnika da mu izda posljednje upute.

Kad su ostali sami, Mark upita Roya?

— Kako ti je, do vraga, uspelo natjerati stado u rijeku, kad to ni nakon nekoliko be-

zuspješnih pokušaja nije uspjelo kaubojima?

— Zaboravljaš da sam i ja nekad bio gonič stoke. Osim toga, rekao sam ti da postoji jedno pravilo koje ovi momci očito ne poznaju.

— Pa dobro, objasni mi napokon.

— Stvar je sasvim jednostavna: životinje ne možeš natjerati u vodu ako ne vide kamo plivaju, to jest drugu obalu. A takav je slučaj bio upravo jutros, kad su kauboји namjeravali prevesti stoku preko rijeke. Sunce ih je zaslijepilo i ništa ih nije moglo natjerati da uđu u vodu. Ja sam to izveo mnogo kasnije, kad je sunce bilo visoko na nebu i životinje su jasno mogle vidjeti drugu obalu.

Roy zastane i nasmije se:

— Kao što vidiš, stvar je doista jednostavna.

X

Ranč Tri M bio je zapravo bivša misija španjolskih misionara, bolje rečeno, neka vrsta samostana, čiji stanovnici ne samo što su prehranjivali sebe, već su, uzgajajući stoku, ostvarivali priličnu dobit. Početkom devetnaestog stoljeća meksička vlada je shvatila da joj iz ruke izmiče golemi kapital, zbog toga je misijama oduzela posjede. No uskoro, 1848. godine, izbio je američko-meksički rat i Meksiko je izgubio Kaliforniju i cijelo područje Teksasa. Naseljenici su nagrnuli u novoosvojena područja. Tada je i Tri M kupio zgradu

bivše misije s više od tisuću akri zemlje. Zemlja nije bila osobito plodna, ali je bila pogodna za uzgoj stoke.

Sama zgrada bila je izgrađena u španjolskom kolonijalnom stilu. Kraj glavne zgrade nalazila se kapelica, koju Patridge nije dao porušiti.

Oko gospodarske zgrade i niza manjih kuća što su služile za smještaj kauboја i posluге nalazio se visoki zid, koji je nekad služio u obrambene svrhe. Na ranč se ulazilo kroz široka nadsvođena vrata, iznad kojih se nalazio tornjić sa zvonom.

Mark i Roy stanovali su s ostalim kaubojima u dugoj niskoj zgradi. Spavaonica je bila zajednička za svu dvanaestoricu ljudi. Ustajali su rano i radili cijeli dan, pa bi navečer bili mrtvi umorni.

Mark se ubrzo privikao na teške poslove. To je velikim dijelom morao zahvaliti Royu, koji ga je nesebično podučavao svim vještinama. Činilo se da je stari Tekšašanim rođen u sedlu. Ostali kauboји su to ubrzo uvidjeli, pa je Royev ugled među njima zavidno porastao.

Zima je bila vrlo oštra, čak i na krajnjem jugu zemlje. Stoka je još od protekle jeseni bila iscrpljena, pa je naveliko uginjala. Jedinі način koji je preostao u borbi protiv hladnoće bilo je neprekidno kretanje. Slabija goveda ubrzo bi uginjala od gladi i zime.

Kad je napokon granulo proljetno sunce, ljudi na ranču bili su zadovoljni, jer su prilično uspješno prebrodili zimske

nevolje. Ranč se ipak nalazio na krajnjem jugu Teksasa, gdje zime nisu bile oštre, ali su stada u sjevernijim područjima bila desetkovana. Cijena mesu je vrtoglavo porasla i stari je Patridge zadovoljno trljao ruke. Raspolagao je s više od tri tisuće grla, koja su značila pravo bogatstvo.

Ljudi su imali posla preko glave. Da bi se sve stiglo obaviti, rančer je unajmio još šest radnika, ali i to je bilo nedovoljno. Valjalo je popraviti stare i sagraditi nove obore i u njih skupiti stoku koja je dotad slobodno lutala.

Skupljanje goveda obavljali su ljudi sa svih rančeva u oblasti. Svaki ranč poslao bi nekoliko ljudi u glavni kamp. Ja-hači su dobili upute koja područja moraju pročešljati u potrazi za odlutalom stokom i teladi koja se u međuvremenu otelila. Pošto bi ih pronašli, predstojao im je težak zadatak da ih dotjeraju do glavnog logora.

Svaki kauboj je imao tri, četiri, pa i više konja radi izvršavanja raznovrsnih zadataka pri traženju i skupljanju stoke. Za skupljanje stoke zaslužile su obično vrlo snažne i izdržljive životinje. Druga vrsta konja služila je za odvajanje pojedinih grla iz tuđeg stada. Posebno su cijenjeni bili takozvani »noćni konji«, kojima su se kauboji koristili za zadatke u mraku. Za to su bile potrebne staložene životinje, koje se nisu tako lako plašile.

Kad bi stoku dotjerali do glavnog logora, tek tada im je predstojao najteži dio posla.

Lasom su hvatali poludivlje životinje, koje na sebi nisu imale oznaku pripadnosti pojedinom ranču, i vrućim željezom utiskivali su žigove na njihova tijela. Taj su posao obično obavljala tri kauboja. Dok su dvojica držali govedo pritisnuto uz sto, treći momak bi ga spretno žigosao.

Mark se pokazao kao dobar učenik. Praćen Royevim budnim očima, kojima ništa nije promaklo, iz dana u dan sve je više napredovao. Fizički napor ga je očeličio, pa je bez poteškoća obavljao naporan posao s drugim kaubojima. Bio je zadovoljan jer ga je rad ispunjavao i nije mu ostajao ni trenutak slobodnog vremena za razmišljanje. Potpuno se pomirio sa sudbinom. Povremeno bi se sjetio oca i njihove prostrane plantaže. U tim trenucima nostalgично bi razmišljao o zelenim poljima Južne Karoline, posutim bijelim plodovima pamuka, koji su se razlikovali od ovoga divljeg i suncem sprženog krajolika. A tada bi ga mukanje goveda i divlji povici ljudi oko njega ponovo vratili u zbilju.

Dani su postajali sve duži, a noći sve kraće. Iscrpljeni radom, ljudi bi navečer brzo nešto pojeli, a zatim bi se uvlačili pod svoje pokrivače i odmah zaspali. Samo su mladići, čija je krv ključala od životnih sokova, ostajali do dugo u noć kraj logorske vatre. Ponekad su uz smijeh prepričavali dnevne događaje ili bi netko od njih ispričao neku staru legendu, ali bi uvijek nakon toga uslijedila pjesma ispunjena

nostalgijom i čežnjom. Iako premoren ubitačnim dnevnim tempom, Mark bi se ponekad pridružio takvim sijelima. Bilo je nečega sjetnog i romantičnog u tim tihim muškim glasovima, praćenim zvukovima gitare.

A onda se jednog dana sve promijenilo. Započelo je jednim naoko beznačajnim incidentom, koji se uskoro pretvorio u pravi sukob.

Mladi Buck Cogley s ranča Pijano L skupljao je goveda koja su zalutala među stado Williama Parkera. Upravo kad ih je odvojio, jedan od Parkerovih kaubojja je zapazio da se među stokom koju je Buck tjerao nalazi i jedno grlo s njihovim žigom.

— Mogao bi malo pripaziti i na žigove stoke koju tjeraš, mladiću — ljutito će kauboj. — Zar ne vidiš da neka imaju na sebi i druge oznake?

Buck je tek tada opazio pogrešku koju je napravio.

— Nije bilo namjerno, Tede. Ionako su oznake naših rančeva vrlo slične.

Ted nešto promrmlja u bradu, a tada pogleda još troje neoznačenih telića.

— Čini mi se da vam ni ova telad ne pripada.

— Zbog čega to misliš? — upita Buck.

— Normalno je da se telad drži stada kojemu pripada. Budući da se među grlima koje si pronašao u našem stadu nalazi tek nekoliko vaših krava, malo je vjerojatno da su to baš njihovi telići.

— Na tvom mjestu ne bih bio tako siguran, Tede. Krenuli su

za mojim kravama i zbog toga smatram da nema smisla dalje se prepirati — pokušao je Buck izgladiti nespornost.

— Svakako, vi, momci s ranča Pijano L, ne želite se opterećivati sitnicama. Pitam se nije li možda taj L oznaka za lopove?

Bucku navali krv u glavu. Jedva se suzdržavajući prosiktao je:

— Povuci to što si rekao prije nego što bude prekasno, Tede.

Glumeći ravnodušnost, Ted odgovori:

— Ne pada mi na um da to učinim. Dapače, smatram da su to još i preblage riječi za tak...

— Ne čekajući više, Buck spusti ruku prema koricama s revolverom, ali Ted je bio brži. Munjevito je izvukao svoj kolt i povukao otklonac. Metak je Bucka pogodio posred prsa. Mladić se trgnuo unazad, a zatim se srušio s konja.

Ted spremi oružje u korice, sjase i pride beživotnomu mladićevom tijelu.

Vijest o Buckovoj smrti poput prerijskog se požara proširila logorom. Ljudi su uzbuđeno komentirali posljednji događaj. Nije bilo svjedoka sukoba, pa su mogli samo nagađati što se zapravo dogodilo. No, uskoro su se počeli odvijati događaji koji će imati daleko-sežne posljedice za cijeli kraj. Kad su čuli što se dogodilo njihovom prijatelju, kaubojji s ranča Pijano L pojurili su na mjesto gdje su se ulogorili ljudi Williama Parkera. Upali su među njih gotovo pomahnitalo pucajući na sve što se micalo.

Napadnuti ljudi su se nakon prvog iznenađenja ubrzo snašli i odgovorili na vatru. S jedne i s druge strane rastao je broj ranjenih i poginulih. Preplašena pucnjavom, na sve strane su jurila goveda, povećavajući ionako sveopću zbrku.

Tada su u pomoć napadnutima priskočili ljudi Billyja Morricka i Terryja Smitha, čiji su se logori nalazili kraj logora kauboja s ranča Williama Parkera. Opkoljeni sa svih strana, napadači su odjednom bili prisiljeni da se brane. Pružali su grčevit otpor, iako je bilo jasno da se ne mogu dugo opirati mnogo nadmoćnijim protivnicima.

Sad je to već nalikovalo i na pravi pokolj. Nije prošlo ni desetak minuta od početka sukoba, a sa strane na kojoj su se borili kauboji s ranča Pijano L čuli su se pucnji samo tri revolvera. Ostali napadači već su bili mrtvi. Jedan od kauboja u jednom se trenutku previše izložio, i to je za njega bilo kobno. Sa svih strana je zapraštalo oružje i on se izrešetan mecima srušio na zemlju.

Uvidjevši da više nema smisla da i dalje pružaju otpor, preostala dvojica napadača povikali su da se predaju, ali pretiho, pa se u ubitačnoj pucnjava njihov glasovi nisu čuli. Zatim su se dosjetili i na cijev revolvera privezali svoje marama.

Pucnjava je naglo prestala. Dva su kauboja najprije pomolila glave iza stijene koja im je služila kao zaklon. Kad su vidjeli da je paljba doista prestala, kolebljivo su ustali i zakoračili prema svojim protivnicima.

Prvi su im prišli Billy Morrick i William Parker. Koraćali su polako, a cijevi njihovih pušaka prijeteci su bile uperene u dvojicu preživjelih.

— Cini se da vam je bilo dovoljno za danas — kroz zube procijedi Morrick. A tada prepoznavši jednog od napadača, podrugljivo se naceri: — Oho, pa to je glavom i bradom sin velikog Lesa Rasteyja. Tatin sin se zaželio malo pucanja.

Mladić nije odgovorio, samo je još više probljedio. Prokleta dobro je znao da njegov otac nije omiljen među rančerima. Pohlepan i častohlepan želio je cijelu dolinu samo za sebe i pokušavao je to ostvariti na ne baš na pošten način.

Svjestan što ga očekuje, mladi Rastey je preplašeno gledao na sve strane kao da očekuje neku iznenadnu pomoć. U međuvremenu su se približili i ostali kauboji, prijeteci promatrajući dvojicu preživjelih napadača. Šutjeli su, naslađujući se vidjevši strah na licima dvojice mladića. Mučnu tišinu napokon prekine glas Williama Parkera:

— Nema smisla trošiti vrijeme na razgovor s ovim gnjadama. Riječi na njih očito ne bi djelovale. Jasno je da stari Rastey u svom sinu ima pravog nasljednika.

— Kakav otac, takav sin — oporo će Morrick. — Gamad treba istrijebiti da više ne zagađuje okolicu.

Glasovi odobravanja začuju se sa svih strana. U zraku se osjećala sve veća napetost. Mladi Rastey i njegov kaubojo još su se više uvukli u sebe,

kao da su se nadali da će se barem tako zaštititi od onog što ih očekuje.

A tada Parker ponovo progovori i njegove su riječi zvučile osvetnički:

— Momci, znate što vam je činiti. Ovi tvorovi ne zaslužuju da umru od metka.

Ljudi kao da su samo čekali da on to predloži. Pograbili su dvojicu preživjelih napadača i odvukli ih do prvog drveta. Oko vrata su im pričvrstili jedan kraj užeta, a drugi su preko grane privezali za sedla dvaju konja, koje su za tu priliku doveli. Uz divlje povike potjerali su konje i nesretnici su strelovitom brzinom poletjeli u zrak. Jahači nakon desetak metara zaustave životinje. Od siline trzaja uže se tako zateglo da se začuo zvuk sličan zvuku lomljenja grana.

— Pravda je zadovoljena i naši mrtvi su osvećeni — reče William Parker.

U njegovom glasu nije se osjećala pobjeda. Prije bi se moglo reći da je to strah od predstojećih događaja.

XI

Nakon tog događaja kamp je uskoro opustio. Rančeri su brzo okupili svoja stada. Iako mnoga goveda nisu bila žigosana, više nisu imali vremena za to. Kauboji su otjerali goveda prema rančevima vlasnika. Ponekad umalo što nije došlo do novih incidenata. Ljudi su bili nervozni i malo je nedostajalo da se rasplamsa neki novi sukob. Na svu sreću,

sve se mirno završilo, unatoč psovka i uvredama. Više nije bilo vremena za odvajanje i vraćanje pojedinih goveda koja su se još nalazila u tuđim stadima. To je moglo pričekati sljedeću godinu, kad se zahuktala strasti malo smire.

Roger Patridge se sa svojim momcima mirno vratio na ranč Tri M. Iako nisu bili izravno uključeni u sukob, pribojavali su se da Les Rastey neće praviti razlike između svojih stvarnih i mogućih neprijatelja. I predobro su poznavali njegovu divlju narav i nepredvidivost u ponašanju da bi olako shvatili trenutno zatišje.

Stari Rastey je prije dvadesetak godina među prvima došao u dolinu. Za sebe je prisvojio najbolji dio zemlje niz potok. Mrko je promatrao kako ostale dijelove doline zaposjedaju doseljenici, ali ništa nije poduzimao. Ionako je znao da se sudbina cijele kotline nalazi u njegovim rukama. Na kraju, zar potok nije izvirao na njegovom imanju? Voda je značila život, prema tome, on je bio gospodar života i smrti za sve stanovnike doline.

Sljedećih nekoliko dana činilo se da se ništa nije promijenilo. Život na ranču Tri M odvijao se normalno kao i prije. Ljudi su imali pune ruke posla oko stoke, pa nije ni bilo vremena za razgovor.

Budući da je predradnik dao otkaz, Roger Patridge je ponudio Royu da preuzme njegov posao. Stari kauboj je vrlo rado prihvatio ponudu. Znao je da mu se pruža jedinstvena prilika da se barem malo duže

zadrži na jednom mjestu, a to je bilo upravo ono što u su on i Mark priželjkivali. Zapravo, posao je prihvatio prije zbog Marka nego zbog sebe. Svoga bivšeg zapovjednika u međuvremenu je zavolio još više, i bio je pripravan sve učiniti za njega. Događaji koje su zajedno proživjeli još su ih više zbližili i među njima se razvio poseban odnos. Roy je bio vičniji životu u prirodi i poslovima na ranču. Nesebično je upućivao Marka u sve pojedinosti koje je čovjek morao poznavati ako je želio preživjeti u teškim uvjetima života. Mark mu je zbog toga bio zahvalan i kao spužva je upijao sve savjete starog Teksašanina.

Ali kad je trebalo donijeti odluku o nekoj važnoj stvari, Roy se uvijek pokoravao Markovu mišljenju. Znao je da mlađić, iako više od dvadeset godina mlađi od njega, dublje i trezvenije sagledava teškoće. Ljudi na ranču Tri M ubrzo su se navikli na taj neobičan odnos. Ispočetka im se to činilo pomalo čudno, ali kad su se uvjerili u Markovu oštroumnost, nisu više obraćali pažnju na to. Bilo im je ipak čudno kako jedan tako obrazovani čovjek može odabrati tako surov način života. No, o tome očito nije bilo uputno previše zapitkivati, jer su ih Roy i Mark uvijek nekako čudno pogledali kad bi ih upitali o prošlom životu. Život previše znatiželjnih ljudi na Zapadu bio je vrlo kratak, to je svima bilo i predobro poznato.

Osim toga, svima je postalo jasno da je Mark izuzetno vješt

u rukovanju oružjem, i to je svakom znatiželjniku zatvaralo usta. Često su ga vidali kako u slobodno vrijeme odlazi do obližnje šumice i vježba gađajući iz revolvera. Nepogrešivom preciznošću pogadao je i najsitniju metu. Jednom je za okladu na udaljenosti od devet metara pogodio srce na karti as-srce. Imao je pravo na tri pokušaja. Kad su ljudi prišli meti imali su što i vidjeti — sva tri metka pogodila su isto mjesto, tako da je karta imala samo jednu rupu!

No vremena za razna nadmetanja u spretnosti bilo je vrlo malo. Zapravo, uopće ga nije ni bilo. Ljudi su cijeli dan imali mnogo posla, pa im nije bilo ni o čega. Goveda i konji zahtijevali su mnogo brige, a i na zgradama ranča valjalo je obaviti neophodne popravke. Budući da su pripekale ljetne žege, prijetila je opasnost da se suha trava i drveće zapali. Nekoliko ljudi bilo je zaduženo da obilazi ranč isključivo radi sprečavanja požara. Ponekad bi buknuili manji požari, ali se vatra nije proširila jer su svi ljudi na ranču kao jedan priskočili i na vrijeme uklonili opasnost.

Stoga nije ni bilo čudno što su kauboji jedino nedjeljom mogli malo predahnuti. Tada bi organizirali međusobna natjecanja u spretnosti, među kojima je svakako rodeo bio najpopularniji.

Subotom navečer potpuno su se opuštali. Posjeli bi za dugačke drvene stolove i izvadili karte. Nerijetko bi neki momak na pokeru izgubio cijelu tjednu zaradu, koja ionako nije

bila previsoka. Ponekad bi znale izbiti svađe i sporovi su se najčešće rješavali šakama. Tome je svakako pridonosio i jeftini viski, koji su momci ispijali u ne baš umjerenim količinama.

Mark nije volio takvu vrstu zabava. Nije se osjećao vrednijim od svojih drugova, ali takva vrsta razonode jednostavno ga nije mogla zadovoljiti.

Upravo se zbog tog razloga u subotu u noć povukao na verandu. Sa sobom je uzeo gitaru, koju je posudio od Juacinta, Meksikanca koji je bio njihov kuhar, i sjetno prebirao po žicama. Više se nije ni sjećao kad je posljednji put u ruci držao ovaj instrument, koji je toliko volio. U njegovom životu gitaru je zamijenilo oružje, a topovska vatra i borbena vrema potpuno su potisnuli sve lijepo i plemenito u njemu.

Mark uzdahne. Sjetio se sličnih večeri, činilo mu se prije nekoliko stoljeća a ne samo prije nekoliko godina, kad je s Jane sjedio na verandi kuće njezinog oca. Dok su ostali gosti bili zauzeti čavrljanem o beznačajnim stvarima, on i Jane uopće ili nisu slušali. Glazba ih je povezivala i odnosila u drugi svijet, koji je bio samo njihov.

Nastojeći odagnati tužne misli, Mark ponovo zasvira. Tek nakon nekoliko početnih taktova zapazio je da svira staru francusku baladu, koju je Jane tako voljela.

U tom trenutku nešto šušne. Mark se okrene i ugleda neku djevojku u bijeloj haljini. Od

zaprepaštenja gotovo zine. Na ranču je živjelo samo nekoliko žena i one nikad nisu prilazile nastambi u kojoj su živjeli kauboji. Muškarci su se držali nepisanoga pravila da oni koji su manje-više privremeno živjeli na ranču ne dolaze u dodir s djevojkama koje su obavljale pomoćne poslove ili su pripadale posluži vlasnika ranča.

Budući da je djevojka bila crnokosa, Mark pomisli da je neka Meksikanka, jedna od ženskog dijela posluge. Bjelina njezine haljine još je više pojačavala djevojčinu tamniju put. Budući da je noć bila bez mjesecine, Mark nije mogao razabrati crte njezinog lica, ali bi se svejedno bio kladio da je djevojci neugodno. Zaključio je da je ona tamo već duže vrijeme jer nije čuo korake. Šum je dolazio od njezine svilene haljine, koja je zalepršala na povjetarcu.

– Buenas noches, senjorita – reče Mark.

– Dobra večer – prošapće djevojka na engleskom. – Oprostite ako sam vas omela.

– Nemate se zbog čega ispričavati. Zaista se rijetko događa da mogu svirati za tako lijepu mladu damu.

Djevojka ne odgovori. Mark ustane i ponudi joj svoj stolac. Kad joj se približio, prepoznao je u njoj Dianu Patridge, kćer vlasnika ranča. U proteklih nekoliko mjeseci koliko se nalazio na ranču, vidio ju je samo nekoliko puta, a i onda izdaleka. Sad je tek mogao vidjeti da je Diana prava ljepotica. Crte lica su joj bile profinjene, a nos pravilan. Marku

su se najviše svidjele njezine crne oči, koje su u mraku svjetlile kao dvije žeravice. Usne su joj bile pune i jasno su dale naslutiti djevojčinu senzibilitetnost.

Sad se on osjetio nelagodno. Zbunjeno se nasmiješio i promrmljao:

– Oh, nisam znao da ste to vi.

Djevojka se također nasmiješila.

– Znam da nije uobičajeno da djevojke prilaze muškim nastambama, ali nisam mogla odoljeti a da ne pridem bliže kad sam čula tihe zvukove gitare.

Mark je bio ljutit sam na sebe zbog svoje zbunjenosti. To mu se pred djevojkama gotovo nikad nije događalo. Bit će najpametnije da šuti.

– Otac bi bio vrlo ljutit kad bi saznao da sam bila ovdje. Osjetio je peckanje u njezinu glasu. Činilo mu se da se djevojka poigrava s njim. Zbog toga je pomalo ljutito odgovorio:

– Ne morate se zabrinjavati. Gospodinu Patridgeu neću o tome reći ni riječi.

– Vidim da ste pravi džentlmen.

Mark se pomalo hladno nakloni. Osjećao je da je napet kao žica na gitari. Djevojčina blizina probudila je u njemu neki čudni nemir.

– Da budem iskrena – nastavi djevojka – privukla me sjetna melodija koju ste svirali. Malo je neuobičajena za ove krajeve. Ovdje se, naime, mogu čuti samo kaubojske balade ili meksičke pjesme.

Mark se malo opusti.

– Drago mi je što vam se pjesma sviđa. To je stara francuska balada, koja govori o tužnoj ljubavi mladića i djevojke.

Diana ga iznenađeno pogleda.

– Nemojte mi reći da govorite francuski?

– Pomalo. Dok sam bio mali, imao sam dadilju koja je bila Francuskinja. Od nje sam naučio nešto francuskog.

– Imali ste dadilju? Kako to da ste završili kao običan kauboj?

Mark se prvi put iskreno nasmiješio. Svidjela mu se njezina mladenačka prostodušnost. Zbog toga joj je odgovorio:

– Što ćete, čovjek nikad ne može planirati svoju sudbinu, a ni sudbinu drugih. Vjerujem da su moji roditelji očekivali da u životu radim nešto drugo.

– A što to? – vragolasto je upitala.

– U svakom slučaju ne da trčim za kravama.

Oboje su se od srca nasmijali i led je bio probijen. Diana je osjetila da ovaj neobični kauboj, koji zna švirati francuske pjesme, skriva u sebi još mnogo toga zanimljivog. Iako mu je lice bilo prepaljeno od sunca a ruke ogrubjele od teškoga fizičkog rada, bilo joj je potpuno jasno da je bio navikao na posve drukčiji način života.

Poslužila se malom ženskom lukavošću ne bi li malo više saznala o neznancu koji je zagolicao njezinu znatiželju.

– Recite mi gdje je to živjela vaša dadilja?

Mark je osjetio zamku, ali mu je djevojčina reakcija bila simpatična. Uvjerio se da ima duha, a to je bila osobina koju je znao cijeniti.

— U Greenhillu — reče Mark, te doda: — Južna Karolina.

— Toliko još znam o zemljopisu — pomalo srdito odbrusi Diana. — Iako nisam imala dadilju Francuskinju, imala sam prilike naučiti neke stvari.

— No, dobro, ne morate se odmah ljutiti — pokušao ju je umiriti Mark, a tada se sjetio da je ona kći vlasnika ranča, a on samo običan kaubojski. Glas mu je ponovo postao služben kad je rekao:

— Nadam se da se ne ljutite što sam se malo našalio, gospodice Patridge.

Diana osjeti promjenu u njegovom glasu, pa se i sama naglo uozbilji. Bila je ljutita na samu sebe što se mogla tako opustiti i prijateljski čavrljati s čovjekom kojeg prvi put vidi.

— Otac bi se mogao zabrinuti kad zapazi da se još nisam vratila. Obično su moje večernje šetnje kraće nego večeras.

— Nadam se da zbog mene nećete imati neprilika — zabrine se Mark.

Ona ga pogleda sa simpatijom.

Ne morate se zbog toga zabrinjavati. Ionako će otac sve zaboraviti čim me ugleda.

Naglo je ustala i stisnula mu ruku, a zatim je nestala u tami prije nego što se Mark snašao. Još je neko vrijeme zamišljeno stajao na verandi. Zabrinjavao

ga je nemir koji je u njegov život unio iznenadni susret s Dianom.

XII

Drugog dana Mark više nije imao vremena razmišljati o lijepoj kćeri vlasnika ranča. Stvari su se počele odvijati vrtoglavom brzinom.

Najprije je na ranč dojurio jedan od momaka Williama Parkera. Sjahao je sa znojnoga konja i zatražio da razgovara s Rogerom Patridgeom. Stari rančer je sam izišao na trijem svoje kuće da vidi što se događa.

— Šalje me gazda s hitnom porukom za vas — reče kaubojski teško dišući i pruži Parkeru neki papirić.

Kad ga je pročitao, rančerovo lice se smrkne. Pozvao je Roya.

— Hitno skupi što više možeš ljudi. Willy mi poručuje da su mu kradljivci stoke otjerali nekoliko stotina grla. Čini se da su to učinili Meksikanci.

Roy ga upitno pogleda:

— Na temelju čega to zaključuje?

— U razgovor se umiješa kaubojski koji je donio poruku.

Dvojica naših ljudi su čuvali stoku. Jedan od njih je ubijen, a drugi teško ranjen. Prije nego što se onesvijestio, nesuvislo je spominjao Meksikance. Na temelju toga smo i pretpostavili da su oni pljačkaši.

— Parker me zamolio za pomoć zacijelo zbog toga što su kradljivci mogli odabrati dva puta za bijeg. Jedan vodi

preko prijevoja za El Paso, a drugi je zaobilazniji i nalazi se na kraju doline. Budući da je prijevoj bliži našem imanju, uštedit ćemo na vremenu ako potjeru organiziramo s naše strane. On sam će sa svojim ljudima krenuti prema izlazu iz doline.

— Ako su to zbilja bili Meksikanci, onda je vjerojatnije da su krenuli za El Paso. Tamo se bez mnogo pitanja o porijeklu vrlo lako može prodati stoka, a osim toga, blizu je i Rio Grande. Vodostaj rijeke zacijelo nije visok i bez teškoća mogu doći do Meksika — složio se Roy.

Budući da više nisu imali mnogo vremena za razgovor, predradnik je izdavao kratke i jasne naredbe. Većina ljudi bila je određena da krene u potjeru za kradljivcima stoke, a manjina je ostala na ranču.

Mark je također bio uključen u potjeru. Od početka mu se ta stvar nije svidjela. Iako nije bilo nimalo čudno da bi Meksikanci mogli otjerati stoku, osjećao je da je posrijedi nešto dublje.

Ubrzo je potjera krenula prema prijevoju. Jahali su galopom, jer su znali da kradljivcima neće više ući u trag ako se dočepaju planine. U gustim šumama crnogorice moglo je ostati neopaženo i milijun goveda.

Put se polako uspinjao i postajao sve strmiji. Konji i ljudi sve su teže disali, jer ih je višesatna potjera dobro izmorila. Cesta je bila uska i zavojita, pa se nije moglo vidjeti što ih očekuje u neposrednoj blizini. Iza

svakog zavoja mogli su naletjeti u zasjedu.

Mark se pridružio Patridgeu i Royu, koji su se nalazili na čelu kolone. Muškarci su šutjeli i gledali u zemlju. Pokušavali su pronaći neki trag koji bi im potvrdio da su kradljivci prošli tuda ali ništa sumnjiva nisu opazili. Doduše, na cesti su se vidjeli tragovi balege, ali ona je već bila sasušena. Da su spazili i svježije tragove te vrste, to samo po sebi ne bi ništa značilo jer su se rančeri iz doline često koristili tim putem kad su gonili stoku na prodaju u El Paso.

Već se polako počela spuštati noć, a članovi potjere nisu otkrili još ništa što bi ih uvjerilo da su na pravom putu. Vidljivost je postojala sve slabija i Roy je predložio da se ulogore.

— Ljudi i životinje su iscrpljeni od potjere i potreban im je odmor — rekao je.

— Slažem se s tobom. Kradljivci ionako ne mogu sa stokom nastaviti put noću — suglasio se Mark.

— Samo ako smo na pravom tragu — uzdahnio je Patridge.

— Možda to uopće nisu Meksikanci i trud nam je bio uzaludan.

Nakon kratke rasprave dogovorili su se da pronađu prikladno mjesto gdje će se ulogoriti i prenoćiti. Uskoro su skrenuli s ceste u neku kotlinu. Zapalili su vatru i priredili večeru. Nakon toga su se ljudi zavukli u svoje vreće za spavanje. Ostali su budni samo stražari, koji su se svaka dva sata smjenjivali. Nikome nije bilo

do razgovora, jer ih je očekivao još jedan naporan dan pun nelazvjesnosti.

* * *

Probudili su se već u zoru, dok se još nije pravo ni razdaniło. Vruća kava im je godila, jer su znali da će im to možda biti jedini topli napitak u toku dana.

Uzjahali su konje i nastavili potjerom. Pravog puta više nije ni bilo, pa su morali usporiti. Malu utjehu im je pružala spoznaja da se ni kradljivci nisu mogli kretati brže.

Sati su prolazili i ljudi su već počeli gubiti nadu. Iz kolone se sve više čulo nezadovoljno mrmljanje premorenih jahača. Činilo im se da dalja potraga više nema smisla.

I upravo tada kad su stigli do jednog od nebrojenih zavoja, Mark u daljini opazi tanki oblak prašine u zraku. Iako je prašinu mogao prouzročiti iznenadni odron kamenja, on je ipak pretpostavio da je prašinu podiglo stado koje su tražili.

O svojim pretpostavkama nikome nije želio govoriti dok se nije uvjerio da je imao pravo. Na zemlji je opazio odbačeni opušak cigarete, koji se još dimio. To je moglo značiti samo jedno — pred njima se nalaze ljudi.

Mark ukratko iznese svoja opažanja Royu i njihovom gazdi.

— Imaš vrlo oštro oko — prizna Patridge i rukom dade znak ljudima iz potjere da stanu.

Nakon kratkog savjetovanja odlučili su da trojica ljudi krene u izvidnicu, a ostali će ih polako slijediti.

Mark i Roy priključili su se ljudima u izvidnici. Izvadili su puške iz korica na sedlu i oprezno krenuli. Put je zavijao iza uzvisine i još ništa nisu mogli zapaziti.

Kad su prošli zavoj, pred njima se odjednom otvori ravni plato. Samo stotinjak metara ispred njih ugledali su stado koje je gonilo dvadesetak Meksikanaca. Bili su obučeni kao vakerosi, što nije bilo nimalo čudno. Kad bi ostali bez posla, ništa drugo im nije preostajalo nego da se udruže u bande i pljačkaju sve što stignu.

Mark naglo zaustavi konja, što su odmah učinili i ostali ljudi iz izvidnice.

— Najbolje je da pričekamo ostale, a zatim ćemo odlučiti što ćemo dalje učiniti.

Nitko pa ni Roy, kao predradnik, nije mu se suprotstavio. Ljudi su jednostavno osjetili da je Mark vičan zapovijedanju i da u njega mogu imati povjerenje. To se jednostavno osjeća u čovjekovu ponašanju.

Ubrzo su im se pridružili ostali iz potjere. Mark im ukratko objasni što su otkrili.

— Smatram da je najpametnije pričekati da padne noć, pa da ih tek onda napadnemo — rekao je. — Tada ćemo ih imati sve na okupu, a i inicijativa će biti na našoj strani.

Ljudi su ga čudno pogledali jer se njegov rječnik razlikovao od njihovog. Bilo je malo neobično da jedan običan kau-

boj upotrebljava izraze koji bi prije pristajali profesionalnom vojniku nego običnom goniču stoke, ali nitko nije ništa rekao. Svidjela im se njegova zamisao, a to je bilo i najvažnije.

— Uхватit ćemo ih na spavanju. Time ćemo izbjeći gubitke koje bismo neizbježno imali pri otvorenom sukobu — složio se Patridge. Njegova riječ je bila presudna u donošenju odluke.

Ostatak dana polako su jahali za stadom. Kauboji su bili uzbuđeni zbog predstojeće bitke, iako su svi bili iskusni ljudi s nemirne granice. Oružani sukobi su bili neizbježni u tim krajevima, gdje je jedini zakon predstavljao kolt. Do najbližeg mjesta bilo je desetak sati jahanja, a i to ništa nije značilo jer šerif nije mogao održati veći red ni u Swall Choksu. Po završetku rata kraj je bio prepun raznih sumnjivih tipova pridošlih sa svih strana. Stanje su pogoršale učestale pobune indijanskih plemena, pa je vojska imala pune ruke posla da uguši nemire. Manje vojne jedinice upućivane su samo kad bi izbio sukob između rančera, koji je prijetio da poprimi šire razmjere. U svim drugim slučajevima ljudi su se morali snalaziti kako znaju, pouzdajući se jedino u svoju sposobnost rukovanja oružjem.

Kad je napokon zanoćilo, ljudi su sjahali i na konjska kopita zavezali krpe, koje su smanjile buku potkova. To im je omogućilo da se brže i tiše kreću.

Nekoliko stotina metara ispred ostalih jahali su Mark i Roy. Plato je ponovo postupno prelazio u uzvisinu. Sa svih strana dizali su se stjenoviti obronci, koji su prerastali u planinski masiv. Mark je znao da je takvo područje pogodno za zasjedu. Lako se moglo dogoditi da progonitelji postanu progonjeni. Iako je pretpostavljao da kradljivci nisu zapazili da ih netko prati, znao je da opreznost nikad nije suvišna.

Ubrzo se pokazalo da njegova bojazan nije bila opravdana. Iz mraka su začuli udaljeno mukanje goveda, što je govorilo da se kradljivci nalaze neposredno pred njima.

Mark je dao kratku naredbu i članovi potjere sjašu ostatak puta prošli su pješice. Oprezno su se prikradali, koristeći se svakim prirodnim zaklonom koji su našli.

Napokon su opazili odsjaj logorske vatre. Mark rasporedi ljude i uskoro je bio opkoljen logor u kojemu su Meksikanci veselo razgovarali ništa ne sluteći.

Stoka je slobodno pasla, tek se pored konja nalazio jedan stražar. Čovjek je više pažnje posvećivao svojoj večeri nego svome zadatku.

Roy je dobio zaduženje da ušutka stražara. Čovjek nije stigao ni povikati, a već je sve bilo gotovo. Teksašanin ga je iz sve snage raspalio drškom revolvera i stražar se srušio kao pokošen.

Ostali Meksikanci su i dalje veselo razgovarali kad se odjednom na njih sruči prava kiša metaka. Pucnjava je dola-

zila sa svih strana, tako da i oni koji su se prvi snašli nisu znali kuda da bježe. Pograbili su oružje i nasumce pucali, ali osim mraka i vatre iz pušćanih cijevi ništa nisu vidjeli.

Ljudi su padali kao snoplje. Napokon su trojica preživjelih koji su još pružala slabašan otpor shvatili da im ne preostaje ništa drugo osim da se predaju.

Kad je pucnjava prestala, iz mraka su izronile sjene i prišle trojici kradljivaca koji su se tresli od straha. Ljudi su ih grubo šćepali i oduzeli im oružje. Odnekud su se stvorili konopci i njihovi su se krajevi u trenutku omotali oko njihovih vratova.

Tada odjeknu dva pucnja. Svi su se iznenađeno okrenuli i ugledali su Marka, u čijoj se ruci još dimio revolver. Još su ih više iznenadile njegove riječi:

– Za danas je bilo dosta ubijanja! Da nitko nije taknuo zarobljenike, jer će sa mnom imati posla.

Markove riječi, a još više izraz njegova lica, jasno su govorili da se ne šali. Shvatili su da nije uputno suprotstavljati se njegovim naredenjima.

Nevoljko su oslobodili nasmrt preplašene kradljivce, kojima još nije bilo jasno što bi trebala značiti iznenadna promjena u ponašanju njihovih protivnika.

– Mark ima pravo – staloženo će Patridge. – Mrtvi Meksikanci nam ništa ne znače, a kad su živi, mogu nam nešto više odati o svojim namjerama.

Prišao je zarobljenicima i upitao ih:

– Tko je od vas vođa?

Meksikanci ga očito nisu razumjeli. Kako na postavljena pitanja nije dobio odgovore, rančer je shvatio da nitko od njih ne govori engleski.

Tada je Roy pokušao sa svojim slabim španjolskim:

– Quien se el jefe?

Zarobljenici su živo počeli govoriti u isti glas i zakazivati na tijelo jednog od njihovih drugova.

Predradnik je pokušavao postaviti i sljedeće pitanje, ali ga Meksikanci nisu razumjeli. Napokon je uspio sastaviti rečenicu.

– Quien es el comprador de ganado vacuno?

Iako pitanje nije bilo ispravno postavljeno, ljudi su ga razumjeli. Sva trojica su istovremeno povikala:

– El gringo!

Roy je pomislio da ga zarobljenici nisu razumjeli. »El gringo« bio je naziv za sve stanovnike Sjedinjenih Država, koji je potjecao još od američko-meksičkog rata. Američki vojnici su često pjevali pjesmu »Green grow the lilacs«. Meksičkim stanovnicima, koji su slušali to pjevanje, ostalo je u uhu »Green grow«, što se najčešće ponavljalo. Budući da im se učinilo da pjevaju »Green-go«, nazvali su ih »los gringos«.

U Marku se ponovo javila sumnja, ali ništa nije rekao. Ljudi su bili radosni zbog lake pobjede i vraćene stoke.

– Ne moraš se više mučiti s njima – obrati se Patridge Royu. – Najvažnije je da smo pronašli stoku. Stari Parker će se tome zacijelo veseliti.

XIII

Pošto su noć proveli u logoru, drugog jutra u zoru krenuli su prema dolini. Vrlo polako su napredovali jer su morali goniti stoku, pa se put odужио.

Tek trećeg dana u predvečerje stigli su u dolinu. Ljudi i stoka bili su premoreni od dugog puta, i nije im bilo ni do čega. Zaputili su se ravno na ranč Williama Parkera. Roger Patridge i Parker bili su dugogodišnji prijatelji. Obojica su bila rodom iz Arkansasa. Pošto je završio američko-meksički rat, došli su ovamo privučeni niskom cijenom zemlje, koju je vlada prodavala gotovo u bescijenje. Budući da su još od mladosti bili vezani čvrstim prijateljstvom, često su jedan drugome priskakali u pomoć.

Jahači i stoka pregazili su potok. Parkerov ranč više nije bio daleko. Patridge se neprekidno smijuljio jer je pretpostavljao da će se njegov prijatelj začuditi kad ugleda svoju stoku, koju je vjerojatno već otpisao.

Njegovo veselje nije dugo trajalo. Kad su stigli do Parkerova ranča, umjesto zgrada s oborima vidjeli su samo zgarište. Nekoliko greda još se dimilo, što je bio očit dokaz da je zlodjelo počinjeno neposredno prije njihova dolaska.

Kad su se približili, vidjeli su pougljenjena tijela nekolicine nesretnika. Očito su to bili branioci ranča, koje su napadači žive spalili.

— Tko je mogao počiniti ovu gadost? — prošaptao je Pa-

tridge — kad se oporavio od prvog šoka. Činilo se da njegovo pitanje nije nikome izravno upućeno.

— Mislim da zločince nećemo morati dugo tražiti — smrknuto je odgovorio Mark.

Njegova slutnja se obistinila. Od početka je sumnjao da je krađa stoke povezana s još nečim, samo nije mogao pogoditi čime. Sad je napokon shvatio da su napadači željeli oslabiti obranu ranča. Morao je priznati da im je to potpuno uspjelo.

— Što si time htio reći? — upita ga Roy.

— Očigledno je da je krađa stoke bila samo paravan. Meksikanci su poslužili kao oruđe u rukama počinioca ovog zločina. Od početka sam mogao pretpostaviti da je nešto krupnije u igri.

— Misliš li da su ta dva događaja povezana? — začudio se Roy.

— Svakako. Zločinci su unajmili Meksikance da izvedu pljačku. Znali su da će većina ljudi krenuti u potragu za stokom. Time im je bio olakšan glavni posao, zbog čega su to sve i smislili.

— Ne želiš valjda reći da znaš tko je taj zločin počinio?

— To barem nije teško pogoditi. Siguran sam da iza svega stoji Les Rastey. Ionako je samo čekao priliku da se osveti.

— Čini mi se da imaš pravo. Kako se nisam i sam tome dosjetio — zamišljeno će Roy.

Njihov razgovor prekine pevik jednog od njihovih ljudi. Čovjek je pokazivao oblačić

prašine u daljini, koji je svakim časom postajao sve veći.

Uskoro su mogli razaznati Williama Parkera, koji se sa svojim ljudima vraćao iz bezuspješne potjere. Kad su se konjanici približi, zaprepaseno su se zabuljili u spaljenu zemlju, na kojoj su se nekad nalazile zgrade ranča.

Blijed u licu, Parker nije izustio ni riječi. Iako se po izrazu njegovog lica nije moglo naslutiti što stari rančer proživljava, svima je bilo jasno da se krajnjim naporima suzdržava da ne pokaže svoje osjećaje.

I Patridge je šutio. Samo je čvrsto, čak malo pregrubo stisnuo rame svog prijatelja. Uostalom, ništa i nije bilo potrebno reći. Njih dvojica su se i predobro razumjela.

Kad je Parker napokon progovorio, samo je procijedio kroz zube:

— Kunem se da će mi prokletnik ovo platiti svojim životom.

* * *

— Moji ljudi su mi rekli da je Morrickov ranč također spaljen. Napadači su pobili sve živo na ranču. Nisu poštedjeli čak ni djecu — ogorčeno je rekao Roger Patridge.

— Jadni Billy, skupo je platio to što mi je priskoćio u pomoć. Moglo se očekivati da Rastey neće tek tako preći preko ubojstva svoga sina — turobno će Parker. Nije mogao prežaliti što je i svoje prijatelje uvukao u sukob s opasnim protivnikom. Znao je da Rastey neće prezati ni od čega da postigne cilj. Ubojstvo njegovog sina

samo mu je poslužilo kao povod za sukob, koji je ionako bio neizbježan.

Pošto mu je spaljeno imanje, Parker se smjestio na Patridgeovu ranču. Iako svjestan da time izaziva Rasteyjevo neprijateljstvo, Patridge nije ni trenutka razmišljao o opasnosti u koju svjesno ulazi. Prijateljstvo koje je osjećao prema Parkeru bilo je jače čak i od opasnosti.

— Možda bi bilo najpametnije da što prije odem iz doline — ponovo je započeo Parker, ali mu njegov prijatelj nije dopustio da završi rečenicu:

— Rekao sam ti da mi to više ne spominješ. Osim toga, sad se nalaziš na mom posjedu, prema tome, dužan si slušati moja naređenja.

Parker je znao da se iza te grubosti skriva briga za njega. Morao je priznati da bi u istoj situaciji i sam jednako postupio.

Uviđajući da se s tvrdoglavim Patridgeom više ne isplati o tome razgovarati, Parker uzdahne i reče:

— Dobro, nećemo više o tome raspravljati. Samo sam te želio poštediti neugodnosti koje će neminovno uslijediti.

— Ne moraš time razbijati glavu. U životu sam se susretao i s gorim nitkovima nego što je Les Rastey. — A zatim pomalo nervozno napomene:

— Bolje bi bilo da porazgovaramo o događajima koji nas očekuju. Zar ti se ne čini pomalo čudnim što je Rastey istovremeno napao Morricka i tebe? Za to mu je, do vraga, trebalo najmanje šezdesetak ljudi.

— Većina mojih ljudi nije bila na ranču kad su napali. I sâm znaš da smo pokušavali stići kradljivce stoke. Zbog toga mu je za osvajanje mog ranča bilo potrebno manje ljudi. No ipak, odnekud je morao dobiti pojačanje.

— Čini mi se da sam sada ja na redu. Budući da Rastey zna da si se kod mene smjestio, može se očekivati da će željeti da te se domogne.

— Evo vidiš, napokon si shvatio da... — nije uspio dovršiti jer ga je Patridge ponovo prekinuo:

— Dogovorili smo se da ostaneš ovdje. Ne želim više o tome raspravljati. Bolje je da razmislimo kako da Rasteyju priredimo dobrodošlicu.

— Vrlo je vjerojatno da je stari lisac unajmio gomilu revolveraša da za njega obave posao. I sâm znaš da nakon rata posvuda lutaju bande sastavljene od svakakvih tipova, koji su za šaku dolara i samome vragu pripravnici prodati dušu.

— To se doista lako može pretpostaviti — zamišljeno reče Patridge. — Tada nam može pomoći samo vojska. Sutra ću poslati dvojicu momaka da se pokušaju probiti do Fort Rocksa i da dovedu pomoć.

Mark osedla konja i kad je namjeravao zajahati, ugleda kako mu prilazi Diana. Skinuo je šešir i šutke se naklonio u znak pozdrava.

— Dobro jutro — vedro će Diana. — Tko bi rekao da osim sviranja gitare znate raditi i druge stvari.

Mark je zbunjeno promotri. Bio je ljutit na sebe jer je osjetio da se u njezinoj blizini nesigurno osjeća. Ona se pretvarala kao da to ne zapaža. Tek sada, na danjem svjetlu, mogao je vidjeti da je djevojka prava ljepotica. Iz nje je zračila profinjnost, pa se Mark jedva uspio skrenuti pogled s nje i prozboriti:

— A koje su to druge stvari?

— Čula sam da ste se iskazali u okršaju s kradljivcima stoke. Nemojte mi reći da ste i to naučili od svoje francuske dadilje?

Mark se nasmiješi. Njezino peckanje postalo mu je simpatično i on prihvati igru.

— Lagao bih kad bih to tvrdio. Kad sam malo odrastao i izmakao njezinom utjecaju, drugi su se pobrinuli da naučim stvari koje će mi u životu više koristiti.

— Meni se svakako više sviđate kad svirate gitaru.

Mark se uozbilji, a zatim reče:

— Nemojte misliti da uživam u tome što radim. I mene više veseli svirati gitaru nego obavljati prljave poslove, ali neke stvari se jednostavno ne mogu izbjeći. — A zatim se vragolasto nasmijao i dodao: — To ne znači da ne bismo mogli upriličiti još neki ponoćni koncert. Uvijek sam volio svirati pred zahvalnom publikom.

— Zamisao vam nije ni tako loša. Ionako se u ovim sparnim noćima namučim prije nego što zaspim. Možda će me vaše sviranje uspavati.

Mark je osjetio da njezino peckanje nema podrugljivi ton. I sâm se volio šaliti, pa se sad samo veselo nasmijao. Svidalo mu se što Diana osim pristalog izgleda ima u sebi i duha.

Njihov razgovor prekinu Royev dolazak. Predradnik je dojahao do njih i kimnuvši glavom pozdravio Dianu. Mark uzjaše, a zatim se okrene Diani.

— Ako svirka ne pomogne, obećavam vam da ću pronaći neki drugi način kako biste zaspali, gospođice Patridge.

Prije nego što je stigla bilo što odgovoriti, Mark je podbo konja i s Royem u galopu izjurio iz dvorišta ranča.

Drznik, što si sve neće dopustiti, ljutito pomisli Diana, a zatim je nesvjesno pratila pogledom naočitog stranca koji je poremetio mir njezine svakodnevice.

Kad su muškarci izjahali iz dvorišta, ona se trgne i zamisli. Otkako je prije nekoliko dana slučajno upoznala očovoga kauboja, sve češće bi se uhvatila kako o njemu razmišlja. Svidao joj se njegov izgled, čiju pofinjenost nisu mogli izbrišati ni teški fizički rad ni vruće teksaško sunce. Mark se znatno razlikovao od muškaraca koje je dotad sretala. Nije bio posrijedi samo njegov izgled. Još više ju je privlačila smirenost i bogatstvo unutrašnjeg života, koje je u njega naslućivala.

Diana uzdahne i pomisli kako bi se otac naljutio kad bi ju uhvatio da razgovara s Markom. Pa on je samo običan kauboj.

Roy i Mark su izjahali na svakodnevni obilazak stoke. Noću su kraj stada ostajala samo nekoliko kauboj, koji su ga štitili od vukova i kradljivaca stoke, čiji su iznenadni prepadi zaredali u posljednje vrijeme. Osim toga, otkako su spaljene zgrade na rančevima Williama Parkera i Billyja Morricka, ni ranč Tri M nije više bio siguran. Nakon privremenog zatišja Les Harvey je pokazao svoje pravo lice. Zakleo se da će ubiti Parkera i sve koji su sudjelovali u krvoproliću u kojem je ubijen njegov sin. Budući da se Parker sklonio kod svog prijatelja Rogera Patridgea, moglo se očekivati da ga ni visoki zidovi bivše španjolske misije neće odvratiti od namjere da se osveti. To se očito podudaralo s njegovim planovima, jer bi tako jednim udarcem uklonio dva suparnika. Ranč Tri M ionako je već dugo bio kost u grlu gramzivog rančera.

Razmišljajući o tim i sličnim problemima, Roy glasno uzdahne i reče:

Rastey je očito odlučio da ovaj put istjera mak na konac. Čini mi se da ćemo uskoro u dolini imati pravi rat.

— Priča se da se okružio gomilom revolveraša, koji ne prezaju ni od čega. Gazda je jutros poslao Freda i Charlieja u Fort Rocks da dovedu vojsku.

— To je jedino rješenje da se ponovo uspostavi red.

— Bojim se da vojska ne dođe kad već bude prekasno — izrazio je sumnju Mark. —

Rastey očito neće gubiti vrijeme.

Činilo se da su njegove riječi izazvale sudbinu, jer je u tom trenutku između njih proletio metak. Munjevito su sjahali i bacili se u zaklon iza neke stijene. Nakon toga uslijedila su još dva pucnja, a zatim je zavladala tišina. Budući da su najprije čuli zvuk metka, a tek onda prasak puške, Mark i Roy su zaključili da je tajanstveni strijelac prilično daleko od njih.

Roy oprezno proviri. Ništa neobično nije zapazao. U daljini se nalazila samo jedna povećća stijena, i on pretpostavi da se napadač sakrio iza nje.

Njihovi konji su u međuvremenu preplašeni pucnjavom odjurili. Budući da su im se puške nalazile u koricama pričvršćenim uz sedlo, Mark i Roy su zaključili da samo s revolverima ne mogu ugroziti napadača. Stoga su se pritajili, čekajući da se napada umori i odustane od napada.

Vrijeme je prolazilo i ništa se nije događalo. Tada je Mark provirio iza stijene. Budući da nitko nije zapucao, on se uspravi. Bio je svjestan da predstavlja laki cilj i za prosječnog strijelca, ali više se nije začuo nijedan pucanj.

Sad je ustao i Roy i krenuo prema konjima. Životinje na svu sreću nisu otišle daleko i on ih bez teškoća uhvati. Kad su ponovo zajahali, uputili su se prema stijeni iza koje se tajanstveni strijelac skrivao. Jahali su oprezno, neprekidno držeći puške pripradne.

— Čini se da je kojot pobjegao — pomalo razočarano reče Roy. — Nije imao hrabrosti upustiti se u duži sukob.

— Prije bih rekao da to nije ni namjeravao. Jednostavno nas je želio zaplašiti.

Kad su zaobišli stijenu, napadaču više nije bilo ni traga. Na zemlji su pronašli samo tri prazne čahure. U tom trenutku Roy u daljini opazi jahača koji se očito žurio da što prije napusti opasno područje. Budući da je teren bio valovit, jahač bi se u čas vidio, a začas bi već nestao u nekoj udubini.

Ispunjen bijesom, Roy potjera konja u galop. Budući da mu ništa drugo nije preostalo, Mark se zaputi za njim, iako je bio svjestan da je njihov napadač predaleko da bi ga mogli uhvatiti. Jahač je jahao prema potoku, kamo su ionako oni kanili krenuti.

Iako su nemilosrdno podbitali konje, razmak između progonjenog i njegovih progonitelja nije se smanjivao. Teren je postajao ravniji i postupno se spuštao. Konji su bili potpuno mokri od znoja, a niz gubice im se slijevala pjena. Mark i Roy su znali da životinje naprežu posljednje snage i da će uskoro posustati.

Kad su htjeli odustati od potjere, opazili su da se napadačev konj sapleo i da je posrnuo. Njegov jahač to očito nije očekivao, pa je poletio iz sedla. Nekoliko časaka je ostao nepokretno ležati, a tada se očito posljednjim naporima prisilio da ustane. Prišao je životinji i pokušao je zajahati, a tada je odustao. Konju je očito bila iščašena noga.

Vidjevši da mu se progonioci brzo približavaju, čovjeku nije preostalo ništa drugo nego da potraži neki zaklon. No, to je na tom području bilo lakše reći nego učiniti, jer osim nekoliko kržljavih stabala nije bilo zaklona.

Kad su Mark i Roy vidjeli da njihov napadač ne može pobjeći, sjahali su, iz korica izvadili puške i polako se uputili prema njemu. Nije im se žurilo, pa nije imalo smisla da se izlažu nepotrebnoj opasnosti.

— Najbolje je da se razdvojimo — reče Mark. — Ja ću mu prići s lijeve, a ti s desne strane.

— Kad se nađe u unakrsnoj vatri, neće imati nikakvih izgleda da se izvuče — naceri se Roy. — Istjerat ćemo ga kao medvjeda iz brloga.

— Samo pazi da pri tom ne pogodiš mene — našali se Mark, a zatim se razdvoje i upute se svaki na svoju stranu.

Čovjek je očito shvatio što mu njegovi progonioci spremaju. Uхватила ga je panika i potrčao je nizbrdo. Roy i Mark za njim. Čovjek se spoticao i padao, a zatim se ponovo dizao i bježao dalje.

Odjednom Roy zastane i podigne pušku. Napadač se nalazio niže od njega i bio je savršena meta. Kad je htio nanišati, Mark mu vikne neka ne puca, a zatim sâm nanišani i brzo ispali tri hica iz svoje vinčesterke, gađajući ispred čovjeka kojeg su progonili. Oblačići prašine podigli su se pred čovjekom i on stane. Shvatio je da nema smisla i dalje bježati. Odbacio je pušku i podigao ruke.

Mark i Roy su mu se polako približili. Kad su stigli na tri metra od progonjenog, on se zapilji u Marka i prošapće:

— Kapetan Tracey!

Mark i Roy se iznenađeno trgnu. Već su pomalo zaboravili svoju prošlost, a sad se našao neki nitkov koji ih je prepoznao. Mark se prvi oporavio od iznenadnog šoka i prijeteći prišao preplašenom čovjeku.

— Otkud znaš moje ime?

Roy, koji je dotad pažljivo promatrao zarobljenika, zaprepašteno poviče:

— Pa to je Rolf Gartner. Otkud ti ovdje, čovječe?

Čovjek kojeg je Roy nazvao Rolfom Gartnerom bolje ga pogleda i gotovo veselo poviče:

— Pa to ste vi, naredniče Whelton! Tko bi se nadao da ću vas ovdje sresti.

Videći da Mark ništa ne shvaća, Roy mu objasni:

— Ova gnjida je služila u našoj četi. Da mi je znati kako se samo stvorio ovdje?

Markove misli su se počele sređivati. Polako je počeo shvaćati. Mrko je pogledao Rolfa i upitao:

— Sigurno te poslao onaj Rastey, zar ne?

Rolf je očito bio presretan što je sreo svoje bivše suborce. Već je mislio da je sve izgubljeno, a tada je došlo do ovog iznenadnog obrata, kojemu se ni u snu nije mogao nadati.

— Da — zbunjeno reče Rolf, očito ne shvaćajući čemu sva ta, po njegovom mišljenju glupa pitanja.

— Otkad se nalaziš na njegovom ranču? — zapitao je Mark.

– Stigli smo prije četiri dana. Ali ne znam čemu...

– Sad ja postavljam pitanja – prekine ga Mark. – Rekao si »stigli smo«. Tko to »mi«?

– Pa, poručnik Mackay i cijela skupina.

Markove crne slutnje su se obistinile. Mackay je stigao sa svojom bandom bivših vojnika Konfederacije. Boreći se pod parolom »oslobodilaca južnjačkih država« oni su zapravo bili banda plaćenih ubojica, kojima ništa nije bilo sveto.

Sad se pokazala njihova prava priroda. Više nije bilo uzvišenih ideala iza kojih bi skrivali svoju zločinačku prirodu. Za šaku dolara bili su spremni stupiti u službu crnog vraga. Mark je osjećao da ga ništa više s njima ne veže. Osjetio je čudno prazninu. Na kraju, vrijeme je da se potpuno otriježni.

– Zar nije najpametnije da nam se pridružite, kapetane? Ponovo će biti kao nekad – rekao je Rolf, a tada je naglo zašutio preplašen izrazom koji je ugledao na Markovom licu.

– Da me više nikad nisi nazvao kapetanom – procijedio je Mark. – I zapamti, ti nas nisi nikad u životu vidio.

– Razumijem, kapeta..., ovaj, da gospodine – promućao je Rolf.

XV

– Upravo tako, gospodine Patridge – reče Mark. – Taj nitkov je iz zasjede pucao na nas. Cijela gomila takvog ološa skupila se na ranču Lesa Ra-

steyja. Vjerojatno se spremaju da nas napadnu.

– Tako dakle – zamišljeno reče rančer. – Rastey se priprema za konačni obračun.

– Ovog nitkova je zacijelo poslao da nas uznemirava. Tako nas očito kani držati u napetosti.

– Najbolje je da se vratimo i da posjetimo momke što su sa stokom, pa da ih upozorimo na opasnost koja ih očekuje – predložio je Roy.

– Ne bi bilo loše kad bismo sa sobom povel i još nekoliko momaka kao pojačanje. Nije isključeno da na nas ponovo napadnu – nakon kraćeg razmišljanja predložio je Patridge.

– Ja ću u međuvremenu od zarobljenika pokušati izvući još neki dragocjeni podatak.

Roy je odabrao još trojicu kauboj a i mala skupina je ponovo izjahala kroz vrata stare misije.

Nakon otprilike tri četvrt sata kasa stigli su do pašnjaka na kojem se nalazila većina goveda s Patridgeovog ranča. Grla su na butinama imala utisnuti znak MMM. Među njima nalazilo se nešto stoke s oznakom W + P. To su bili ostaci nekad velikog Parkerovog stada, koje je nakon uništenja njegovog ranča desetkovano. Budući da više nije imao gospodarskih zgrada neophodnih za normalno odvijanje života na ranču, Parker je bio prisiljen prepustiti svoja goveda brizi Patridgeovih kauboj a.

Kad su Roy, Mark i tri kauboj a stigli do mjesta na kojemu se nalazio dnevni logor čuvara stoke, zatekli su pri-

lično neobičan prizor. Umjesto da se nalaze uz goveda, svi ljudi su bili okupljeni i o nečemu su uzbuđeno raspravljali.

Ugledavši predradnika i skupinu svojih drugova, kauboji zašute. Roy je osjetio da se nešto čudno događa. To, uostalom, i nije bilo teško zaključiti po uznemirenim licima ljudi.

— Što se ovdje događa, momci? — začuđeno je upitao.

— Umjesto da ste pored stoke, vi ste se ovdje skupili i raspravljate. Nadam se da tema vašeg razgovora nije predstojeći rodeo.

Ljudi ga neveselo pogledaju. U njihovim očima se osjećala tjeskoba.

— Dobro, hoće li mi netko reći o čemu je riječ? — već pomalo ljutito reče Roy.

Napokon jedan od kauboja progovori:

— U potoku gotovo više i nema vode. Napajalište je potpuno presušilo. Stoka je žedna i nervozna.

— Kako to misliš »presušilo«? Ovaj potok nije presušio ni za najvećih žega.

— Zvuči nevjerojatno, ali je istinito — sumorno odgovori čovjek. — Iz sata u sat vodostaj potoka sve više opada.

— Ovdje mi nešto smrdi — više za sebe reče Mark. — Ne bih se čudio da je Rastey i u to umiješao svoje prljave prste.

— Pa ne može potok tek tako presušiti. Ne znam kako bi to Rasteyju pošlo za rukom — plane Roy.

— Vrlo lako — strpljivo objasni Mark. — Jednostavno je mogao zagradi potok i tako bi postigao da sva voda ostane na njegovom imanju.

— Time je naša stoka osuđena da crkava od žeđi — u razgovor se umiješa jedan od kauboja.

— Upravo tako. Osim ako sami ne uklonimo branu koju je Rastey zacijelo izgradio — složio se Mark.

— To bi značilo poći u osinje gnijezdo — bojažljivo reče kauboj.

— Otići ćemo i u pakao ako je to potrebno — plane Roy, — ali stoka sutra mora imati vodu!

— Sjetio sam se kako da u potok ponovo vratimo vodu. Ali prije toga ćemo morati otići do ranča po neke potrebne stvari — zamišljeno će Mark.

* * *

Kad su se vratili na ranč, Roy i Mark su obavijestili Patridgea o najnovijim događajima. Rančer ih je smrknuto slušao.

— Mislim da je jedino rješenje da se prikrademo Rasteyjevom ranču i da srušimo branu kojom je zagradio potok — reče Mark.

— To mora izvesti samo nekoliko ljudi. Što nas bude manje, u akciji, veća je vjerojatnost da stvar uspije — dodao je Roy.

— U redu, ako mislite da je to jedino rješenje — na kraju se složio Patridge — ali to ne znači da se morate izlagati suvišnom riziku.

— Na žalost, to nam jedino preostaje — rekao je Roy. — Inače će stoka početi crkavati i Rastey će bez mnogo muke ostvariti svoj cilj.

— Nemojte se zavaravati da će to biti jednostavno izvesti. Zarobljenik kojeg ste uhvatili pričao je kao navinut kad sam ga počeo ispitivati. Iz onog što je rekao moglo se zaključiti da je Rastey angažirao bandu nekog Mackaya. — Zastao je i pogledao ih. Mark bi se mogao zakleti da je u rančеровом pogledu vidio sumnjičavost.

— Ne znam da li vam to ime nešto znači? — dodao je, a odmah zatim je nastavio: — Kako bilo da bilo, slažem se s vama da je to jedino rješenje da preživimo. Dobro znate da Rastey neće tako lako odustati od svoje namjere da nam se osveti. Ubrzo će zacijelo smisliti neku novu pakost.

— Vrijeme radi za nas. Ne vjerujem da će se odlučiti za otvoreni sukob. Vjerojatnije će nas uznemiravati i zagorčavati nam život kao i do sada — iznio je svoje mišljenje Roy.

— Kamo sreće da se tvoje riječi ostvare — uzdahnio je Patridge. — Tada bismo imali dovoljno vremena da čekamo dolazak vojske.

Mark je o svemu tome imao svoje mišljenje, ali se nije htio izjašnjavati. Znao je da Rastey ne može dugo plaćati tako mnogo ljudi. Prema Rolfovим riječima, banda je imala gotovo sedamdeset ljudi. Osim pripadnika bivše Tarceyjeve čete njoj su se pridružili razni tipovi koji su u ovim nemirnim vremenima smatrali da je taj način »rada« najjednostavniji i najsigurniji izvor prihoda za život. Rastey je bio prisiljen što prije skršiti otpor na ranču Tri M i tako potpuno ostvariti svoje ciljeve.

Roy pogleda Marka i reče:

— Najbolje je da se sada malo odmorimo. Očekuje nas naporna noć.

Mark nije odgovorio, jer to nije bilo ni potrebno. Pozdravili su se s Patridgeom i otišli prema zgradi u kojoj su stanovali. Iako se susret činio iznenadan, Mark je bio uvjeren da se djevojka nije slučajno našla tamo.

— Kojeg li iznenađenja! — ushićeno je uzviknuo. — Želio bih da mi se češće događaju ovakvi susreti.

— Tko zna, možda ćete jednom i za to imati prilike — nasmije se Diana. — Koliko sam čula o vama, za vas riječ nemoguće ne postoji.

Roy je odmah shvatio da je suvišan. Kratko je pozdravio i sâm nastavio prema kaubojskim nastambama.

Kad su ostali sami, Mark nije mogao sakriti zadovoljstvo što se ponovo nalazi u njezinom društvu. Nesvjesno ju je uhvatio za ruku i duboko joj se zagledao u oči. Iako se nalazio u zanosu, njezine posljednje riječi još su mu odzvanjale u uhu. Zbog toga ju je upitao:

— A što ste to sve čuli o meni?

— Pa ništa osobito... kape-tane Tracey.

Mark problijedi. Već ga drugi put danas netko oslovljava s »kapetane Tracey«. Od Rolf-a se to moglo i očekivati, ali, do vraga, otkud Diana zna njegovo pravo ime, pitao se Mark. Osim ako nije...

Pa dakako, ljutito pomisli. Onaj prokleti Rolf je sve izbrbljao. Zbog toga ga je Patridge onako čudno pogledao.

Sada je sve gotovo, nakon toga je pomislio. Iako je bilo očigledno da su Patridge i ostali u dolini za vrijeme rata bili na strani Konfederacije, ime kapetana Marka Traceyja bilo je i previše poznato. Što bi jednu tako lijepu djevojku moglo privući čovjeku kojeg su tražili na sve strane? Kraj njega mogla bi doživjeti samo neugodnosti.

Diana je zapazila promjenu u Markovu ponašanju. Veselo se nasmijala i rekla:

— Držite se kao da su vam potonule sve lađe, kapetane. Čini se da je nestalo vaše poznate hrabrosti.

Mark živne. Čini se da ipak nije sve izgubljeno, pomislio je. Iako je znala za njegovu prošlost, koja nije bila baš najsvjetlija, Diana kao da nije za to osobito marila. U njemu se probudi nova nada i lice mu se ponovo ozari.

Ona kao da je čitala njegove misli. Ponovo se nasmiješila i rekla:

— Naša dolina je izolirana od vanjskih događaja pa mi se ponekad čini kao da živim na kraju svijeta. To ponekad, dođuše vrlo rijetko, ima svojih prednosti.

Marku je ponovo navrla krv u glavu. Čak mu se vratio dar govora.

— Ipak, iako sa zakašnjenjem, do vas dopiru novosti. Barem što se tiče mene vidim da niste neobaviješteni.

— Za vrijeme rata bili smo, na svu sreću, daleko od svih glavnih mjesta borbi, pa nismo ni osjetili rata. Jedine novosti donosile su nam izbjeglice koje

su ovuda prolazile dok su bježale od ratnih razaranja.

— Ja, na žalost, nisam bio tako sretan. Cijelo vrijeme sam se nalazio usred uzavrelog grotla — gorko napomene Mark.

Diana ga blago pomiluje po licu.

— Rat je još lani završio. Najbolje je da sve zaboraviš.

Mark je uzdrhtao od dodira njezine ruke. Zanos koji ga je dotad ispunjao buknuo je u pravi požar. Dianine riječi bile su pravi melem za njegovu dušu. Shvatio je da njegov život ponovo dobiva smisao.

Ponovo je primio njezinu malu ruku i strastveno je poljubio. Diana nije mogla sakriti uzbuđenje. Ubrzano je disala. Taj čudan, a istovremeno tako drag čovjek, sada joj je nalikovao na velikog dječaka. Iako ga je poznavala tek nekoliko dana, činilo joj se da ga poznaje cijeli život.

— Que sorpresa! Senjorita Diana!

Diana i Mark se trgnu. To-liko su bili zaokupljeni jedno drugim da nisu ni zapazili da dolazi stara Meksikanka, koja je bila neka vrsta Dianine slugavke.

Žena je bila toliko iznenađena prizorom koji je ugledala da je od silnog iznenađenja zaboravila zatvoriti usta. Prije bi se nadala vidjeti crnog vraga nego svoju gospodaricu u tako nedoličnom položaju. I to čak s najobičnijim kaubojem!

Diana se nasmije ugledavši zaprepaštenje na licu svoje vjerne Marije Ellene. Blago ali

odlučno izvukla je ruku iz Markove.

— Čini se da moram ići — rekla mu je, iako se na njezinom licu vidjelo da joj se ne ide.

— Mene neko vrijeme neće biti. Nadam se da me u međuvremenu nećeš zaboraviti — našalio se Mark.

— Čula sam kako je otac rekao da večeras ideš s predradnikom i još nekoliko momaka do Rasteyjevog imanja u neku opasnu akciju. Molim te pazi se, Mark.

— Ne moraš biti zabrinuta zbog toga. Stvar nije tako opasna kako se na prvi pogled čini. — A zatim, da bi skrenuo temu razgovora na veselije stvari, vragolasto reče:

— Još mi nisi odgovorila na pitanje.

— Na koje pitanje? — rastreseno upita Diana. Uzalud je pokušavala sakriti zabrinutost.

— Pa to — da me nećeš zaboraviti.

— Bez brige. Pružit ću ti priliku da još koji put samo za mene izvedeš svoj ponoćni koncert.

XVI

Kad je pala noć, Roy i Mark s trojicom kaubojâ izjahali su s ranča Tri M. Noć je bila bez mjesečine, kao stvorena za njihovu akciju. Jahali su šuteći, zadubljeni u svoje misli. Bilo im je jasno da nemaju previše izgleda da uspješno izvedu svoj naum, jer je Rasteyjev ranč vrvio od plaćenika. Ako im i pođe za rukom da vrate potok

u njegovo korito, za čas će za vratom imati stotinjak krvožednih tipova. Unatoč tome, ni trenutka se nisu dvoumili kad su se dobrovoljno prijavili za misiju.

Pošto su tako jahali više od jednog sata, Mark, koji je preuzeo vodstvo, reče svojim drugovima:

— Po mojoj procjeni već se nalazimo na Rasteyjevom području. Svakog trenutka mogu nas otkriti. Zbog toga je najbolje da ostatak puta prevalimo pješice.

Odredio je jednog čovjeka da pričuva konje, a zatim se s ostalom trojicom pješice zaputio prema ranču. Na putu ih nitko nije ometao, i nakon dobrih tričetvrt sata u daljini su ugledali svjetlo.

Uskoro je do njih doprla galama. Banditi su se očito dobro zabavljali, i ne sluteći da bi se netko od protivnika usudio pojaviti na njihovom području.

— Ne bi bilo loše da im malo potprašimo stražnjice. Siguran sam da i ne pomišljaju da smo se usudili doći ovamo u posjet — nije Roy mogao izdržati.

— Pred nama je važniji zadatak — mirno je odgovorio Mark. — Čini mi se da ćeš nakon obavljenog posla imati dovoljno prilike za »bližim upoznavanjem«.

Oprezno su zaobišli ranč i uputili se prema obroncima planine, koji su započinjali gotovo odmah iza gospodarskih zgrada. Rastey je bio tako siguran da nije čak ni postavio stražu oko korala u kojemu su se nalazili konji. Barem se Marku tako činilo, jer koliko

god se trudio nigdje nije vidio stražare.

Utoliko bolje, zadovoljno je pomislio. Time nam je posao samo olakšan.

Uskoro su stigli do mjesta gdje je izvirao potok. Tek tada su shvatili zbog čega je njegovo korito nizvodno od Rasteyjevog ranča presušilo: stari pokvarenjak je kamenjem zagradio izvor. Svojevrsna brana je tek na jednom mjestu dopuštala da voda otječe do obližnje padine, koja je već gotovo do polovice bila ispunjena.

Bilo bi potrebno još nekoliko dana da se voda počne prelijevati u dolinu, pomislio je Mark. Sumnjam da bi naša stoka do tada izdržala. Rasteyju je u interesu da što prije počne sukob, zbog toga je primijenio najsigurniji način da nas uvuče u svoju paklenu igru.

Pošto je s Rovem proučio branu, dao je ljudima znak da im se približe. Kad su se svi okupili, Roy reče:

— Kao što smo i predviđali, Rastey je kamenjem pregradio potok. Jedini način da brzo vratimo vodu u korito, jest da miniramo improviziranu branu.

Ljudi su tek tada počinjali shvaćati zbog čega je Mark tražio da sa sobom ponesu dinamit.

— Zar misliš da će nam biti dovoljno ovih desetak patrona koje smo ponijeli sa sobom? — pomalo skeptično upita ga jedan od kauboja.

— Ne brini, sinko. Ako se stvar postavi na pravo mjesto, možeš biti siguran da će potocić žuboriti u svom starom ko-

ritu veselije nego ikad prije — našali se Roy.

Mark je znao da se u Roya može potpuno pouzdati. Dok je Roy još bio njegov narednik, upravo je njemu povjeravao takve poslove. Stari Teksašanin je u tome bio nezamjenljiv.

Pošto su dogovorili sve pojedinosti oko povlačenja, Mark je dao Royu znak da postavi dinamit. Predradnik je tromo odgegao do gomile kamenja. Neko vrijeme je nešto mrmljao i zamišljeno promatrao branu, a zatim se dao na posao. Razdvojio eksploziv u dva snopa i povezao ih konopcem, a zatim ih ugurao u pukotine između kamenja. Za svaki snop je pričvrstio fitilj i zapalio ga.

— Jesi li siguran da će brana otprve biti razrušena? — zabrinuto ga je upitao Mark. O tome je ovisio uspjeh cijele akcije, jer za ponovo postavljanje dinamita više neće imati vremena. Uostalom utrošili su svu količinu kojom su raspolagali.

— Nisam zaboravio nekadašnji zanat. Iako sam stavio sporo goreći fitilj, najpametnije je da se što prije sklonimo na sigurno — opomenuo ga je Roy.

Ljudi su se žurno udaljili iz opasnog područja i sklonili iza povećе stijene.

— S ove udaljenosti to će biti kao da promatramo vatromet se jedan od kauboja.

— Ne znam zbog čega je potrebno čekati do kraja. Zar nije pametnije da se odmah izgubimo? — predložio je njegov prijatelj.

— I meni se ovo čekanje ništa ne sviđa — prihvatio je drugi kau-

boj. — Roy je rekao da se u njegovu sposobnost možemo potpuno pouzdati.

— Moramo pričekati da vidimo rezultat eksplozije — rekao je Mark tonom koji nije trpio protivljenja.

Nakon toga se završila svaka rasprava. Ljudi su nestrpljivo čekali. Sekunde su se otegle i Mark je povremeno u strahu pogledavao prema zgradama ranča. Moglo se dogoditi da netko dođe provjeriti branu i njihova bi tajna bila otkrivena, a time i ugrožena cijela misija.

Napokon se prolomila strahovita eksplozija. Komadi kamenja letjeli su na sve strane. Iz udaljenosti na kojoj su se nalazili činilo se da je brana ostala netaknuta. Zbog toga su Mark i Roy hitro ustali i potrčali prema izvoru.

Kad su se približili, olakšano su odahnuli. Uvjerili su se da je snaga eksplozije odbacila kamenje i potok je ponovo tekao kroz svoje staro korito.

Znali su da nemaju vremena za trijumfiranje. Svaka sekunda bila je dragocjena. Rastey i njegovi sigurno su čuli eksploziju i već su pohitali da vide što se događa.

— Krajnje je vrijeme da se izgubimo odavde — kratko reče Mark.

— Uskoro će ovdje biti prokleta vruće — složio se s njim Roy.

Žurno su se pridružili dvojici kauboja, a zatim su se svi zajedno uputili prema mjestu gdje su ostavili konje. Bilo je mračno kao u rogu, pa nisu vidjeli ni prsta pred nosom, ali to ih nije ni najmanje smetalo. Dapače, mrak koji ih je obavijao pružao im je krhku nadu da će se izvući.

No čini se da su ipak potcijenili Rasteyja. Stari lukavac je raspore-

dio svoje ljude u široku liniju, pa im ništa nije moglo promaći. Mreža se sve više stezala oko ljudi s ranča Tri M. Već su mogli čuti glasove koji su svakog trenutka bili sve bliži.

— Jedini izlaz nam je da se pritajimo što duže možemo, a zatim da ih iznenada napadnemo — predložio je Mark i Roy se složio.

Kauboji nisu ništa rekli, ali bilo je očito da se i oni slažu s Markovim prijedlogom.

Sakrili su se iza nekog uzvišenja. Glasovi su bili sve bliži i uskoro su ugledali siluete ljudi koji su im se oprezno približavali. Pustili su da dođu na udaljenost od tri-četiri metra, a zatim su otvorili ubitačnu paljbu. Napadači su padali kao pokošeni.

Vidjevši da se u obruču koji je okruživao stvorio otvor, ljudi s ranča Tri M pojure kroz njega. Napadači su se nakon prvog iznenađenja ubrzo snašli, ali Mark, Roy i dvojica kauboja bjesomučno su jurili. Kad su već mislili da je najveća opasnost prošla, čovjek koji je trčao ispred Roya zaječi i padne. Roy se zaustavi i sagne se nad njime. Na ledima mu je napipao veliku mokru mrlju, koja je svakog trenutka bila sve veća. Kad se uvjerio da je čovjek mrtav, Roy ponovo potrči za svojim drugovima, koji su već odmakli ispred njega.

Bili su nedaleko od mjesta na kojem su ostavili konje. Već su se jasno razabirale tamne konture životinja i Mark pomisli da su spašeni. Dotrčali su do konja, pograbilili su uzde, ali upravo kad su htjeli zajahati začuli su iza svojih leđa:

— Za večeras je bilo dosta, kojoti. Bacite oružje i podignite svoje

nježne ručice u zrak, ako ne želite okusiti malo olova.

Iz mraka izrone petorica ljudi i Mark shvati da su izigrani.

U tom je trenutku, ništa ne slućeći, dotrćao Roy, ostao je zbunjen samo djelić sekunde, a onda shvati što se događa i podigne revolver. Ali prije nego što je dospio opaliti, bio je izrešetan mecima.

– Samo pokušajte nešto, pa će i vas stići ista sudbina! – začuo se zapovjednički glas, koji se Marku ćinio nekako poznat.

Sudbina njegovog prijatelja tako ga je kosnula da nije imao snage razmišljati gdje je već ćuo taj glas. Ispunjen bolom prišao je Royu i kleknuo kraj njega. Roy je hroptao i tek kad je osjetio Markovu ruku na svom ćelu jedva je otvorio oći. Vidjevši da se Mark nalazi pored njega, Roy pokuša nešto reći, ali se osim hropca ništa nije ćulo.

– Nemoj govoriti, stari druće – prošaptao je Mark.

– Bolje je da ćuvaš snagu. Poslije ćeš mi sve reći.

Roy kao da ga nije ćuo. I dalje se trudio izgovoriti rijeći koje nikako nisu izlazile iz njegovog grla. A onda se odjednom strese i smiri.

Drćeći njegovu glavu na krilu, Mark shvati da Roya više nema. Nježno je položio Royevu glavu na zemlju, a zatim mu zatvorio oći.

Polako se i šuteći uspravio. Kauboj koji je još jedini uz Marka preživio okršaj nije ništa rekao. Vrlo dobro je znao, kao uostalom i svi na ranću Tri M, za veliko i nesebićno prijateljstvo između Marka i Roya.

Petorica napadaća su im se u mećuvremenu potpuno priblićili. Jedan od njih, koji je oćito bio voća, podrugljivo reće:

– Ne morate se previše žalostiti. Ubrzo ćete se pridrućiti svom prijatelju u vjećnim lovištima.

Mark i kauboj su šutjeli. A što bi i mogli reći kad je situacija bila potpuno bezizlazna. Napadaći im naredede da se popnu na konje i uskoro se mala povorka zaputi prema Rasteyjevom ranću.

Kad su stigli, naredili su zarobljenicima da sjašu, a zatim su im svezali ruke i ugurali ih u neku prostoriju u kojoj nije bilo prozora.

Mark je još bio u šoku zbog Royeve pogibije, pa nije bio svjestan koliko je vremena prošlo dok se iz dvorišta nije ponovo ćula galama. Pretpostavio je da se to vratilo ostatak ljudi s ranća, koji su krenuli u potjeru kad su začuli eksploziju.

– Sad će vjerojatno doći po nas – pretpostavio je glasno Mark.

Kauboj je gledao smrknuta izraza lica.

– Ne naslućujem ništa dobro. Vjerojatno će nas mućiti da bi nešto više saznali a zatim će nas ubiti kao bijesne pse – potišćeno je rekao.

Zbog neposredne opasnosti u kojoj su se nalazili Mark se sabrao.

– Nemoj gubiti nade, Dane – pokušao je utješiti kauboja. – Moćda ipak nije sve izgubljeno.

Njihov je razgovor prekinuo neki ćovjek koji je ušao drćeći u ruci otkoćeni revolver.

– Idemo malo u šetnju, momci. Gaća želirazgovarati s vama.

Mark i Dan šuteći iziću iz sobice. Svjetlo u hodniku na trenutak ih je zaslijepilo. Kad ih je straćar gurnuo u neku prostoriju, zbunjeno su žmirkali pokušavajući priviknuti se na svjetlo.

U sobi su se nalazila samo dva mškarca. Jedan od njih bio je snažan čovjek srednjih godina. Njegova crvena kosa je u svjetlu vatre iz kamina izgledala kao plamen. Drugi je čovjek bio već zašao u pozne godine. Lice mu je izborano, pa se činio još sitniji nego što je bio.

Kad je crvenokosi ugledao Marka, zaprepašteno se zabuljio u njega, no ubrzo se snašao i cinički se nasmijao.

— Mark Tracev, kakva čast ponovo biti s vama u društvu!

Mark se tek tada sjetio otkud mu je onaj glas bio poznat. Kako se nije prije sjetio da je to Mackayev glas?

Ton njegovog glasa se odjednom izmijenio i on prosikće:

— Obećao sam ti da se nećeš dobro provesti kad se drugi put sretnemo. E, pa sad ću se potruditi da svoje obećanje i održim.

Drugi čovjek ga je začuđeno pogledao.

— Rekao bih da se vas dvojica odnekud poznate. O čemu je riječ, Mackay?

— Sasvim osobna stvar, gospodine Rastey. Ovaj podlac je najveći izdajnik kojeg poznajem — objasnio je crvenokosi. — Bio je moj pretpostavljeni u vojsci Konfederacije. Nakon završetka rata, umjesto da se kao i svi poštjeni ljudi nastavi boriti, on je podvio rep i raspustio četu.

Mackay je zadovoljno pogledao Marka i procijedio kroz zube:

— Ovaj trenutak sam proketo dugo čekao, Tracey. Sad ćeš mi napokon platiti za sve.

Rastey ga nervozno prekine. U njegovoj glavi se rodila nova zamisao.

— Prestanite trabunjati, Mackay. Rat je završio. Momci nam možda mogu pružiti dragocjene podatke.

Mackay je nezadovoljno pogledao Rasteyja, ali nije ništa rekao. Na kraju, on je bio gazda, a njegova privatna osveta može malo i pričekati.

— Da bih vam dokazao da imamo dobre namjere, za početak ćemo vas osloboditi — lukavo se cereći reče Rastey i pride Marku i Danu. Izvadio je nož i odrezao konopce kojima su bili svezani.

— Budući da imam posla s džentlmenima, dovoljna mi je vaša riječ da nećete pobjeći.

Mark i Dan nisu ništa odgovorili. Dobro su shvaćali da je posrijedi najobičnija lakrdija. Stari rančer se s njima poigravao.

Nikad se ne zna što iz svega toga može ispasti, pomisli Mark i odluči da prihvati Rasteyjevu igru.

— Nadam se da se sa mnom slažete, gospodo — nastavio je rančer.

— Pred nama je još cijela noć i nikamo nam se ne žuri. Vaša mala predstava nas je potpuno razbudila.

Mark ga je sumnjičavo promatrao, pokušavajući otkriti što stari pokvarenjak sprema. No njemu se očito nije žurilo, jer je rekao:

— A sad ću vas ostaviti da u miru pročaskate s Mackayom o prošlim događajima. Nemojte se zabrinjavati, brzo ću se vratiti.

Rekavši to, Rastey se teatralno nakloni i izide iz prostorije. Mackay je osjetio da je došlo njegovih pet minuta. Ne obraćajući pažnju na Dana, prišao je Marku i unio mu se u lice:

— Kunem ti se da ćeš zapamtiti dan kad smo se ponovo sreli. Za tebe bi bilo tisuću puta bolje da si

poginuo nego da si mi živ dopao šaka.

Dok je uživao u situaciji u kojoj se našao, Mackayu je oslabio oprez. To je iskoristio Dan i iza njegovih leđa sa stola uzeo nož koji je Rastey ostavio ovdje.

Ništa ne sluteći, Mackay je upravo htio nastaviti svoju govornicu, ali više nije stigao. Dan mu se došuljao iza leđa, a zatim mu dlanom jedne ruke začepio usta a drugom mu munjevitio zabio nož u prsa.

Mackayeve oči su se raškolačile od zaprepaštenja i bola. Kauboj je još dva puta zamahnuo nožem, a zatim je ispustio beživotno tijelo.

– To si izvanredno izveo – oduševljeno reče Mark.

– Svinja nije ništa bolje ni zaslužila – procijedi Dan. – Najbolje bi bilo da razmislimo kako da se što prije odavde izvučemo.

Mark je brzo razmišljao. Kroz vrata ne mogu pobjeći jer bi ih Rasteyevi ljudi odmah uhvatili. Jedina mogućnost bila je da pokušaju pobjeći kroz prozor. Pokazao je prozor i kauboj ga je razumio.

Prostorija se nalazila u prizemlju i nije bilo opasnosti da iskoče kroz prozor. Prava opasnost vrebala je napolju. Budući da nisu mogli birati, odlučili su da pokušaju iskoristiti priliku koja im se pružala.

Mark je otvorio prozor. Koliko je vidio, nikoga nije bilo blizu. Hitro je iskočio, a za njim i Dan. Spasonosna tama ih je obavila i oni su kliznuli prema koralu.

Kraj konja još nije bilo stražara, pa su bez poteškoća izdvojili dva konja, otvorili vrata korala i izjurili u noć. Preplašeni iznenadnim dolaskom dvojice ljudi, i ostali konji su jurnuli iz korala.

– Čini se da smo se ipak izvukli – veselo je Marku rekao Dan. – Dok skupe konje, mi ćemo biti predaleko da bi nas mogli stići.

Kao odgovor na njegove riječi na ranču se razlegla bjesomučna pucnjava, no Mark i Dan su već bili na sigurnoj udaljenosti, pa im Rasteyjevi ljudi više nisu mogli nauditi.

– Oh Mark, toliko sam se zabrinula za tebe – prošapće Diana i baci se zaprepaštenom Marku u naručje.

Tome se zaista nije nadao, ali utoliko je bio sretniji. Napokon se uvjerio da ona za njega osjeća isto što i on prema njoj.

Strastveno ju je zagrlio i poljubio.

– Gotovo sam se ugušila – zadihano je rekla poslije. – Vidim da si pravi grubijan.

No izraz njezinog lica govorio je Marku nešto sasvim drugo i on se nije dao zavarati riječima.

– To bi barem bila slatka smrt – nasmije se Mark, a zatim se naglo rastuži sjetivši se svog prijatelja. Prokleta mu je nedostajao. Ona kao da je čitala njegove misli.

– Čula sam za Roya, Mark. Iskreno mi je žao – tiho je rekla.

On samo kimne. Previše ga je boljelo a da bi o tome razgovarao. Neprestano mu je pred očima bila slika Royevih posljednjih trenutaka.

Kad su se Dan i on vratili na ranč Tri M, bili su strašno umorni. Cijeli dan su prespavali i tek su drugog dana ujutro živnuli. Pošto je Patridgeu ispričao kako je protekla akcija, bezvoljno se motao po ranču. Iz mrtvila ga trgnuo iznenađan događaj. Sjedio je na verandi barake u kojoj su stanovali kauboji i pušio kad se odjednom odne-

kud stvorila Maria Ellena. Stara Meksikanka mu je u ruku tutnula neki papirić, a zatim se šutke i bez pozdrava odgegala prema glavnoj zgradi.

Mark je iznenađeno pogledao presavijeni papir, a zatim ga je odmotao. Iznenadio se kad je vidio da je to neka poruka. Prinio je papir bliže i pročitao:

DRAGI MARK,

OD OCA SAM ČULA ZA USPJEŠAN POTHVAT KOJI SI IZVEO. VIDIM DA ZAISTA UMLJEŠ RADITI I DRUGE STVARI OSIM ŠTO ZNAŠ SVIRATI NA GITARI. SVA GORIM OD NESTRPLJENJA DA MI ISPRIČAŠ NOVOSTI. VEČERAS U DESET ČEKAT ĆU TE IZA KAPELICE

DIANA

U post scriptumu je pisalo: NEMOJ ZABORAVITI GITARU.

Mark je živnuo. Djevojka, koja mu je iz dana u dan sve više značila, željela ga je vidjeti! No ubrzo nakon početnog oduševljenja u njemu se rodila sumnja. A što ako ona samo želi čuti novosti iz prve ruke? Na ranču se ništa uzbudljivo ne događa, pa i nije čudno što ona želi razbiti tu jednoličnost bezopasnim čavrljanjem s kaubojem. U njegovom društvu se očigledno dobro osjećala, i to je sve.

No sada kad je bio s njom, uvjario se da sve nije baš tako kako je pretpostavljao. Diana po svemu sudeći za njega osjeća nešto više od simpatije.

Mark se ponovo sjeti Roya i njegovih povremenih zadirkivanja. Peckao ga je da ga gazdina kći guta očima i da bi on kao pravi muškarac napokon trebao nešto i poduzeti.

Mark sjetno uzdahne.

— Sad je prekasno da se bilo što izmijeni. Bolje je da razmišljamo o tome što nas sutra očekuje.

— Zar misliš da bi se Rastey usudio napasti ranč? — zabrinuto ga je upitala.

— Ništa nije isključeno. Dapače, to se vrlo lako može dogoditi.

— Ali naš ranč je utvrđen poput tvrđave. Kad su ga Španjolci gradili, o tome su osobito vodili računa — usprotivila se Diana.

— To je, doduše, točno. Iako Rastey raspolaže sa stotinjak ljudi spremnih na sve, ne vjerujem da će nas otvoreno napasti. Koliko sam ga upoznao, bilo mi je dovoljno da shvatim da imamo posla s vrlo lukavim tipom — zamišljeno reče Mark.

— Koješta! — naljutila se ona. — Otac mi je rekao da je nešto takvo potpuno isključeno. On valjda ipak bolje pozna ovdašnje prilike.

— Želio bih da je tako — nastojao ju je smiriti Mark. — Rastey je, po mom mišljenju, prisiljen da nešto hitno poduzme. Drznuli smo se zakoračiti na njegov posjed i on će nas zbog toga sigurno htjeti kazniti.

— Razrušili ste branu, pa što? Nije mu teško sagraditi novu — nije odustajala Diana.

— Slažem se s tobom, samo si zaboravila da vrijeme radi za nas. Rastey ne može do sudnjeg dana odugovlačiti s napadom. Ljudi koje je iznajmio proketo skupo ga stoje a da bi si to mogao priuštiti.

— Kako bilo da bilo, preostaje nam samo da čekamo — reče ona i vragolasto se nasmije. — To ne znači da mi sad ne bi mogao nešto odsvirati, zar ne?

Mark se također nasmiješi i uzme gitaru. Na kraju, najvažnije je da bude s njom. Uskladio je žice,

a zatim je zasvirao pjesmu koju je ona tako voljela. Tiho je zapjevao i ona mu se uskoro pridružila.

Nakon još nekoliko odsviranih pjesama Mark odloži gitaru i zagrlji Dianu. Usne su im se željno spojile u strastveni poljubac.

Te večeri Mark više nije svirao.

XVII

Markove riječi su se ostvarile čak i prije nego što je i pretpostavljao. Već drugog dana ujutro u dvorište ranča dojurio je jedan od momaka koji su bili zaduženi za čuvanje stoke kao da ga gone svi vragovi.

Skočio je s konja i sav zadihan rekao Rogeru Patridgeu, koji je stajao ondje okružen nekolicinom svojih ljudi:

– Rastey nas je napao i razjurio stoku! Jedino sam se ja izvukao, svi ostali su nemilosrdno pobijeni.

Iako su svi očekivali tako nešto, njegove riječi su ih šokirale. Kad se malo pribrao, rančer je upitao:

– Kad se to dogodilo?

– Prije nepunih dvadesetak minuta.

– Kako to da si se ti jedini uspio izvući, Barney? – pomalo sumnjičavo upitao ga je Mark, koji se također tamo nalazio.

– Na kratko sam otišao konjima. Kad sam se vraćao, zapazio sam kako su Rasteyjevi ljudi okružili naš logor.

Kao hipnotiziran sam promatrao njihov napad. Sve se završilo za nekoliko minuta. Iako su naši momci pružili otpor, napadači su bili premoćni.

– Znači, tebe nisu opazili? – upitao je Patridge.

– Zacijelo jesu, ali bio sam predaleko da bi me mogli uhvatiti.

U tom trenutku dalji razgovor prekine povik momka koji je na zidinama misije čuvao stražu.

– Rasteyjevi ljudi dolaze

Nastala je kratkotrajna pometnja, a tad se začuo Markov snažan glas. Davao je kratke zapovijedi i ljudi su ga bez prigovora slušali. Zatvorili su velika vrata i pohitali na zidine. Mark je većinu ljudi rasporedio na sjevernoj strani bedema, na kojoj se nalazio glavni ulaz, jer su napadači dolazili s te strane. Nekoliko kauboja je ostavio na drugim dijelovima zida kako ne bi došlo do napada s njihove strane. Rastey je bio lukav i morali su biti oprezni.

Napadači su se raširili u liniju, a zatim su jurnuli prema ranču. Koliko je Mark na brzinu mogao ocijeniti, bilo ih je gotovo stotinu. Većina ljudi imala je na sebi sive hlače, na čijim su se nogavicama nalazile crvene crte.

Čudno, pomislio je Mark. Iako su to moji bivši suborci, ne osjećam nimalo simpatije za njih.

Shvatio je da se pred njim nalaze obični razbojnici. Kad su se napadači približili na oko pedesetak metara, Mark je dao znak i sa zidina stare misije odjekne plotun.

Među Rasteyjevim ljudima nastala je pometnja. Ljudi i životinje su padali jedan preko drugoga, a zatim su se napadači u neredu povukli izvan puškometa branitelja ranča.

Ljudi s ranča Tri M oduševljeno su počeli vikati dajući oduška svom veselju zbog lake pobjede. Jedino je Mark bio namrgoden i šutljiv.

Stari Patridge mu je prišao.

– Pokazali smo gadovima da nismo mačji kašalj – oduševljeno je rekao.

– Nisam baš uvjeren da će tako brzo odustati od napada – oprezno je odgovorio Mark.

– Mislim da nema mjesta zabrinutosti. Kojoti su dobili što su i zaslužili. Ako im još nije jasno, uskoro će shvatiti da nemaju nikakvih izgleda da osvoje moj ranč – nastojao je rančer uvjeriti svog novog predradnika – Bojim se da će Rastey primijeniti neku lukavštinu. Možda je ovaj napad morao poslužiti samo da nas uljulja u lažnu sigurnost?

– Nemam ništa protiv opreznosti, ali mislim da si ipak malo pretjerao – nervozno će Patridge.

Mark nije odgovorio jer je smatrao da se ne isplati prepirati. Ljudi su osjetili čar pobjede, a to nije bilo ni tako loše. Barem će se održati moral, razmišljao je.

Ostatak dana prošao je mirno. Napadači su otišli. Većina ljudi s ranča bila je uvjerena da je opsada time i završena. Patridge je nakon ručka naredio da se iz podruma donese bačvica viskija i razdijeli kaubojima. Muškarci su oduševljeno pozdravili velikodušan gest svoga gazde. Uskoro je nastalo pravo veselje. Prepričavale su se po stoti put pojedinosti kratkotrajnog okršaja što se odigrao tog jutra. Malo-pomalo događaj se tako napuhnulo da su ga polupijani kauboji uspoređivali s bitkom za Alamo.

Mark je ostao oprezan. Postavio je straže iako su se momci bunili smatrajući da je to nepotrebno, jer je po njihovom mišljenju opasnost već prošla.

Kad se spustila noć, veselje se nastavilo. Ljudi su zaklali jedno govedo i pekli ga na ražnju. Zapaljena je velika vatra, oko koje su se svi skupili. Prizor je djelovao idi-

lično i nitko nije pomišljao na opasnost.

Mark je uložio mnogo napora dok nije uvjerio Patridgea da udvostruči straže. Rančer je smatrao da je takav oprez suvišan. Na kraju je pristao više zbog toga da udovolji Marku nego iz svoga vlastitog uvjerenja.

Kako je vrijeme prolazilo, ljude je sve više obuzimao drijemež. Tome je uveliko pridonio ispijeni alkohol i uzbuđenje kojim je bio ispunjen protekli dan. Neki su se povukli u svoje nastambe, a drugi su jednostavno pozaspali oko vatre shrvani umorom i viskijem.

Oko dva sata poslije ponoći ostali su budni samo oni najuporniji, ali je i njihovo oduševljenje polako splasnulo. Razgovor je polako poprimao svadalački ton, i tko zna kako bi sve završilo da Patridge nije energičnim glasom rekao da je vrijeme za spavanje. Ljudi su nevoljko poslušali.

Mark se nije pridružio općem veselju. Već se prije povukao u mirniji dio ranča. Razmišljao je kako bi bilo divno kad bi mogao biti nasamu s Dianom. Shvatio je koliko mu godi njezina blizina.

A tada kraj njega nešto zašušti. On se trgne i ugleda Dianu. Pojavila se upravo kao i one noći kad su prvi put razgovarali, samo što mu je sada izgledala još ljepša i poželjnija.

– Nadam se da te nisam prekinula u razmišljanju – smiješeći se reče, pa se prije nego što je uspio odgovoriti priljubi uz njega i poljubi ga.

Mark joj strastveno uzvрати. Milovao joj je kosu, željno udišući miris svježine kojim je odisala njezina koža.

– Mislio sam da već spavaš. Pri-
lično je kasno i nije red da je dje-
vojka budna u tako kasne sate –
blago je rekao.

Iako se trudio, u njegovom glasu
nije se osjetio prijekor. I previše
mu je bilo drago što je ponovo s
njom i to nije mogao sakriti.

– Pepeljuga je potražila svog
princa. Što ima lošeg u tome? –
reče Diana, pretvarajući se.

On joj htjede odgovoriti, ali nije
dospio jer se u tom trenutku ot-
vorio pakao.

Sa svih strana počela je urne-
besna pucnjava. Uzbudeni povici i
krikovi ranjenih još su više prido-
nosili općem metežu koji je nastao
na ranču.

Prvi trenutak mu nije bilo jasno
što se događa. Mark pograbi
pušku koja mu se nalazila kraj
nogu, a zatim uhvati Dianu za
ruku i s njom zajedno potrči
prema kapelici. Znao je da je to je-
dino mjesto na kojem mogu potra-
žiti utočište.

Ispred njih se pojavi sjena ne-
kog čovjeka. Mark potegne okidač
i silueta nestane. Ne osvrćući se
potrčali su dalje i stigli do ulaza u
crkvu. Mark otvori vrata i ne baš
previše nježno gurne Dianu un-
utra, a zatim se vrati u prednje
dvorište ranča.

Od prizora koji je ugledao sle-
dila mu se krv u žilama. Na sve
strane trčali su bunovni kauboji
još ne shvaćajući što se događa.
Neki su se okupili oko starog Pa-
tridgea i pružali otpor nevidljivom
neprijatelju. Samo se po odbljes-
cima plamičaka iz njihovog oružja
moglo zaključiti da se nalaze na
zidovima utvrde.

Mark iz svega glasa poviče neka
se povuku prema kapelici, ali je
njegov glas u sveopćem metežu

čulo samo nekoliko ljudi u njego-
voj neposrednoj blizini. Potrčali su
prema njemu i on ih brzo raspo-
redi u strijelce.

U međuvremenu je otpor Patrid-
gea i njegove skupine sve više sla-
bio. Jedan po jedan padali su ljudi
oko starog rančera. Na kraju je
ostao potpuno sâm. U svakoj ruci
držao je po revolver i iz njih je pu-
cao nasumce gađajući napadače.

Mark ga je očajnički pokušao
dozvati, ali bilo je jasno da ga Pa-
tridge ne čuje. Onako razbarušene
kose sličio je na ranjenog lava koji
se bori do posljednje kapi krvi.

A zatim se rančer trgne kao da
ga je pogodila neka nevidljiva sila.
Polako se uspravio, a zatim je bio
pogođen pravom kišom metaka.
Starac je posrnuo na jedno ko-
ljeno, a zatim je polako pao na zem-
lju. Meci su ga i dalje pogadali.

Mark osjeti kako mu naviru
suze. Obrisao ih je krajem rukava,
a zatim se pribrao. Naredio je zbu-
njenim ljudima oko sebe da se po-
vuku u kapelicu.

Kad je i posljednji čovjek ušao,
Mark zatvori teška masivna vrata
i pričvrsti poprečnu gredu. Priseb-
nim glasom izdao je kratka narede-
nja. Dvojici je rekao neka se
popnu na toranj, a ostale je razmje-
stio oko malih prozora.

Ljudi su se pribrali i uskoro se
koncentrična paljba osula po dvori-
štu u kojemu su se pojavili prvi
napadači.

Vidjevši da njegova prisutnost
među borcima u tom trenutku nije
neophodna, Mark potraži Dianu.
Našao ju je skutrenu ispod orgulja.

Odmah mu je bilo jasno da je
kroz jedan od prozora vidjela kako
je umro njezin otac. Mark ju
nježno i šuteći pomiluje. Riječi ne
bi imale nikakvog smisla.

Diana je tiho plakala. Osjetivši da je kraj nje, podigla je glavu i pogledala ga. U njezinim očima Mark je osjetio neizmjernu bol. Učinilo mu se da osim patnje u pogledu djevojke postoji i neki pritaženi vapaj za pomoć.

Šuteći ju je zagrlio. Osjetio je kako njezino srce preplašeno kuca.

Iako se najradije ne bi odvajao od nje, Mark je znao da ga dužnost zove među ljude koji su pružali očajnički otpor. I kad je osjetio da se malo smirila, prišao je jednom prozoru. Odmah je spazio da dvorište nije više puno samo tijela ljudi s ranča Tri M, već i mnogih napadača.

U zoru je napad oslabio. Pucnjava je jenjavala i na kraju potpuno prestala.

— Rastey će očitó promijeniti taktiku — reče Mark. — Izravnim napadima izlaže se nepotrebnim žrtvama. Vjerojatno će nas iscrpiti gladu i žeđu.

Nitko od njegovih ljudi nije odgovorio. Bili su preumorno da bi razgovarali, a bili su uvjereni da Mark ima pravo.

Ostatak dana proveli su u odmaranju. Na smjenu su spavali po četvorica, a preostala dvojica su stražarila. Diana se nije micala. Kao u transu nepomično je ležala na drvenoj klupi. Povremeno bi se pomaknula kad bi opazila da joj je Mark prišao.

Branioce je sve više mučila žeđ. Glad nisu toliko osjećali, zaboravivši na nju uslijed preopterećenosti i umora. Vrućina je dopirala i kroz debele zidove zgrade, a oni nisu imali ni kapi vode. Mark je znao da se bez hrane i vode neće moći dugo održati. I zaliha municije se opasno smanjivala. Mogli su izdržati dva, najviše tri napada.

Još više je Marka mučila zagonetka kako su napadači uspjeli neopaženo ući na ranč. Odgovor na to pitanje saznao je prije nego što je i očekivao.

Rastey je u prekidima napada pozivao branioce da se predaju, uvjeravajući ih da je besmislen njihov dalji otpor. U jednom trenutku je doviknuo:

— Ugledajte se u vašeg prijatelja Barneyja. I vama kao i njemu neće se ništa dogoditi ako se predate.

Mark je tako saznao što ga je mučilo neprekidno od početka sukoba: Barney ih je izdao!

Vjerojatno su ga napadači uhvatili prilikom napada na momke koji su čuvali stado. Obećali su mu nagradu i on je za šaku dolara izdao svoga gazdu i prijatelje.

Mark je osjetio kako ga ispunja bijes. Da se u tom trenutku mogao dočepati izdajnika, ništa mu više ne bi bilo važno. Ali Barney je bio na sigurnom, a njih očekuje skora smrt.

Ostatak dana protekao je mirno. Povremena bi pucnjava prekinula zlokobnu tišinu, ali to je bilo više radi uznemiravanja branilaca nego zbog nekih stvarnih namjera ugrožavanja. Tek kad je pala noć, u redovima napadača zapažena je aktivnost. Umjesto da ih ponovo otvoreno napadnu, oni su primijenili lukaviju taktiku. Skriveni iza kola s plastovima sijena približili su se do samih vrata zgrade.

Branioći im nisu mogli nauditi, jer sad su napadači bili ispod njih. Uskoro su se začuli udarci sjekire, ali debela su vrata odolijevala.

I Mark je tada primijenio lukavštinu. Privezao je revolvere na nekoliko letvi, a za okidače pričvrstio konopce. Revolveri su bili okomito

postavljeni u odnosu na daščice, pa su njihove cijevi bile uperene naniže. Gurnuli su svoje improvizirano oružje kroz prozore, nastojeći da cijevi revolvera usmjere prema ulaznim vratima. Odozdo se začula bjesomučna pucnjava, ali to branio-cima nije moglo nauditi.

Kad su povukli konopce iz pod-nožja zgrade, začuli su se bolni kri-kovi, što je značilo da je njihova lukavština uspjela.

Odjednom se začulo neko pucke-tanje, a zatim su veliki plamenovi počeli lizati prozore na kapelici. Uskoro je zgradu ispunio gusti dim, jer su napadači namjerno nav-lažili sijeno.

Ljudi su sve teže disali. Novu si-tuaciju je najteže podnosila Diana. Kašljala je tako da se Marku činilo kao da će joj se svakog trenutka rasprsnuti pluća. Pokušao joj je pomoći, ali je i njemu samom bila potrebna pomoć.

I tada se sreća ponovo osmjeh-nula branio-cima. Zapuhnuo je slab vjetrić, ali dovoljno jak da rastjera dim. Iako je dim još ulazio kroz prozore, više nije bilo opasnosti da se uguše.

Branio-ci su odahnuli, ali znali su da to nije zadugo. Sa strahom su očekivali novu Rasteyjevu lukav-štinu.

Ostatak noći proveli su, začudo, u miru. Činilo se da je i napada-ćima potreban odmor. Iz istog raz-loga mir je vladao i cijelo prije-podne.

Kad su već pomislili da će ih Rastey ostaviti da umru od gladi i žeđi, uslijedio je novi napad, ubitač-niji od svih prethodnih. Prozori kapelice bili su doslovno pod ki-šom olova, pa se branio-ci nisu usu-dili ni proviriti. Osjećali su će ovaj put uroditi plodom Rasteyjevi na-pori da ih dokrajči.

A onda je pucnjava iznenada prestala. Mark je oprezno provirio kroz prozor, ali ništa nije vidio. Odjednom je zvuk trube prekinuo neugodnu tišinu.

Branio-ci nekoliko trenutaka nisu shvaćali što se događa.

Iako su svi od reda bili Južnjaci, a mnogi od njih borili su se na strani Konfederacije, pogled na plave uniforme koje su ugledali učinio im se kao najljepša slika na svijetu.

Rasteyjevi ljudi brzo su se pri-brali. Pružili su ogorčeni otpor, ali protiv nadmoćnijega i uvježbani-jeg protivnika nisu mogli ništa.

Mark i petorica preostalih kau-boja s ranča Tri M još su neko vri-jeme buljili u prekrasnu čaroliju koja se odigravala pred njihovim očima, a zatim su sišli niz stube i otvorili vrata.

Napolju je ponovo bilo mirno. Dok su ljudi radosno trčali prema vojnicima, Mark se polako vratio u crkvu. Prišao je D'ani i šutke je zagrlio, a zatim je prošaptao:

Gotovo je, ljubavi. Grozan san je završio.

Ona se polako oporavljala od šoka. Krv je ponovo navrla u nje-zine obraze. Mark je nježno primi pod ruku i izvede napolje.

Vojnici su upravo razoružavali preživjele napadače. Među njima se nalazio i Les Rastey. Marku je izgledao kao da je odjednom još više ostario, pa je sad djelovao po-put bezopasnog starčića.

Iz skupine vojnika izdvoji se neki oficir i pride im. Mark protrne. Prepoznao je poručnika Rogersa koji je njega i Roya spro-vodio u zarobljenički logor, odakle su pobjegli uz Archiejevu pomoć. Na Rogersovim ramenima sada su stajale kapetanske oznake, no ostao je onaj isti nadmeni Jenki.

– Čini se da smo došli u posljednji trenutak – reče kapetan i jedva primjetno se nasmiješi.

– Sudbina vas je poslala – prošapće Diana.

Mark nije ništa rekao. Očekivao je da svakog trenutka začuje riječi koje će biti njegova smrtna presuda. Sad je bio s voljenom ženom, izbjegavši sve opasnosti i zamke koje im je postavio Rastey, no njegova sreća bila je kratkog vijeka. Ovaj prokleti Rogers ga je prepoznao i sada se naslađuje njegovim patnjama. To je vidio po njegovu osmijehu.

Rogers se jače nasmiješi i obrati mu se:

– Za ovako lijepu ženu mnogi bi

od nas žrtvovali i više od života. Nadam se da nećete poželjeti pobjeći i iz njezinoga slatkog zarobljeništva.

Ne čekajući odgovor, kapetan okrene konja i uputi se svojim ljudima. Izdao je naredenje i jedinica se postroji i krene prema sjeveru. U sredini kolone jahao je Les Rastey s nekoliko svojih preživjelih kauboja.

Mark je kao hipnotiziran buljio u kolonu jahača koja se udaljavala. Trgnuo se tek kad je čuo začuđeni Dianin glas:

– Što je time htio reći, Mark?

– Tko bi ga znao? – slegne ramenima Mark i nasmije se. – Čovjek nikad nije siguran što misle ti Jenkiji.

KRAJ

U PRIPREMI:

Thomas Kelly:
JASS JAMES

IZDANJA ZA VAŠ ODMOR!



LASO izlazi
svakog petka



ŽIVOT izlazi
svakog utorka

TRAG izlazi svakog
13. u mjesecu



SIRIUS izlazi
svakog 5. u mjesecu

ALAN FORD izlazi svakih
14. dana (u srijedu)



TOM I JERRY izlazi svakih
14. dana (u srijedu)

kao i posebna izdanja RS magazin, specijalni Laso, Život erotika, NAŠ STRIP